Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (pierwsza izba)

z dnia 17 maja 2013 r.*

Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Europejski rynek przewodów morskich — Decyzja stwierdzająca naruszenie art. 81 WE i art. 53 porozumienia EOG — Ustalanie cen, podział rynku i wymiana szczególnie chronionych informacji handlowych — Możliwość przypisania zachowania noszącego znamiona naruszenia — Grzywny — Wytyczne w sprawie obliczania kwoty grzywien z 2006 r. — Uzasadnione oczekiwania — Górna granica wynosząca 10% — Okoliczności łagodzące — Współpraca

W sprawie T-146/09

Parker ITR Srl, z siedzibą w Veniano (Włochy),

Parker-Hannifin Corp., z siedzibą w Mayfield Heights, Ohio (Stany Zjednoczone), reprezentowana przez adwokatów B. Amory'ego, F. Marchini Càmię oraz F. Amata,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, reprezentowanej początkowo przez N. Khana, V. Bottkę oraz S. Noëgo, a następnie przez V. Bottkę, S. Noëgo oraz R. Sauera, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

mającej za przedmiot, tytułem żądania głównego, żądanie stwierdzenia nieważności decyzji Komisji C(2009) 428 wersja ostateczna z dnia 28 stycznia 2009 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 81 [WE] i art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/39406 – Przewody morskie) w części, w jakiej decyzja ta odnosi się do skarżących, oraz, tytułem żądania ewentualnego, uchylenie nałożonej na skarżące w tej decyzji grzywny lub znaczne obniżenie jej kwoty,

SĄD (pierwsza izba),

w składzie: J. Azizi, prezes, M. Prek i S. Frimodt Nielsen (sprawozdawca), sędziowie,

sekretarz: J. Weychert, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 27 kwietnia 2012 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: angielski.

Wyrok

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

Sektor przewodów morskich do ropy naftowej i gazu

1 Przewody morskie są wykorzystywane do załadunku ropy naftowej słodkiej lub przetworzonej i innych produktów naftowych z instalacji morskich (na przykład z pław, zwykle zakotwiczonych na pełnym morzu, służących za miejsce cumowania dla zbiornikowców lub z pływających platform do wydobycia, magazynowania i przeładunku, które są systemami pływających cystern wykorzystywanych do wydobycia ropy naftowej i gazu z pobliskiej platformy, do ich przetwarzania i magazynowania aż do ich przeładunku na zbiornikowiec) na tankowce, a następnie do wyładunku tych produktów z tych statków do instalacji offshore (morskich) (na przykład pław) lub na ląd.

2 Te przewody morskie są wykorzystywane „offshore", to jest w wodzie lub w jej pobliżu, w odróżnieniu od wykorzystywanych na lądzie przewodów przemysłowych.

3 Każde urządzenie będące przewodem morskim w zależności od specyficznych potrzeb klientów składa się z pewnej liczby standardowych przewodów, specjalnych przewodów składających się ze złączy na obydwu zakończeniach i dodatkowych urządzeń, takich jak zawory, końcowe przekładnie zębate lub sprzęt pływający. W niniejszej sprawie termin „przewody morskie" obejmuje te dodatkowe urządzenia.

4 Przewody morskie są wykorzystywane przez przedsiębiorstwa naftowe, wytwórców pław, terminale portowe, przemysł naftowy i rządy, a przewody te są nabywane przy realizacji nowych przedsięwzięć bądź w celach zamiany.

5 W przypadku realizacji nowych przedsięwzięć terminale naftowe lub inni użytkownicy końcowi zawierają zwykle ze sprzedającym pod własną marką produkty wytworzone przez inne firmy przedsiębiorstwem inżynieryjnym (zwanym również „producentem OEM" lub „producentem oryginalnego wyposażenia") umowę w przedmiocie budowy lub montażu nowych urządzeń do przesyłu ropy naftowej, takich jak boje załadunkowe z systemem cumowania tankowców (single point mooring, SMP) lub pływające platformy do wydobycia, magazynowania i przeładunku. W przypadku realizacji takich przedsięwzięć producent OEM nabywa od wytwórcy całość danego systemu przewodów morskich.

6 Po zainstalowaniu tych przewodów morskich zachodzi potrzeba wymiany poszczególnych części, z których się one składają, w okresie od jednego roku do siedmiu lat. Zakupów przewodów morskich w celach zamiany (znanych również pod nazwą „sektora części zamiennych") często dokonują bezpośrednio użytkownicy końcowi. Jednakże w niektórych przypadkach użytkownicy ci zlecają swe zakupy spółkom zależnym lub przedsiębiorstwom zewnętrznym i grupują u nich te zakupy. W ramach światowego rynku przewodów morskich sektor części zamiennych znacznie przeważa nad sprzedażą nowych produktów.

7 Popyt na przewody morskie zależy w dużym stopniu od rozwoju przemysłu naftowego, a w szczególności od wydobycia ropy naftowej na obszarach odległych od miejsca konsumpcji. Popyt ten rośnie z biegiem czasu. Jest on okresowy i do pewnego stopnia powiązany ze wzrostem cen ropy naftowej. Przybrał on znaczne rozmiary pod koniec lat sześćdziesiątych i zwiększył się na początku lat siedemdziesiątych, gdy ropa naftowa pochodziła z obszarów w Zatoce Perskiej, na Morzu Północnym i w Afryce Północnej. W latach osiemdziesiątych zwiększył się popyt na przewody morskie ze strony rozwijających się krajowych przedsiębiorstw naftowych Ameryki Południowej. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych popyt ten przybrał na sile w Afryce Zachodniej.

8 Przewody morskie są produkowane przez przedsiębiorstwa zajmujące się produkcją opon i kauczuku lub przez jedną z ich spółek odpryskowych („spin-off"). Są one produkowane na zamówienie zgodnie z potrzebami klientów. Ponieważ popyt na przewody morskie jest bardzo rozproszony pod względem geograficznym, większość producentów przewodów morskich angażuje znaczną liczbę przedstawicieli handlowych, którzy świadczą ogólne usługi marketingowe i oferują swe produkty, uczestnicząc w przetargach, które odnoszą się do poszczególnych rynków i o których ogłoszenia są publikowane.

9 Przewody morskie są sprzedawane na całym świecie, a główni ich producenci prowadzą działalność na szczeblu międzynarodowym. Wymogi prawne mające zastosowanie do przewodów morskich nie są zasadniczo odmienne w poszczególnych krajach i chociaż wymogi techniczne różnią się w zależności od środowiska i warunków wykorzystania, to nie jest to jednakże postrzegane jako przeszkoda w sprzedaży przewodów morskich na całym świecie.

10 Wreszcie, w rozpatrywanym okresie uczestnicy kartelu zbywali przewody morskie wyprodukowane w Japonii, w Zjednoczonym Królestwie, we Włoszech i we Francji zarówno użytkownikom końcowym, jak i wytwórcom sprzętu mającym siedziby w różnych krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG). Chociaż docelowo większość systemów przewodów morskich trafia na obszary nieeuropejskie, niektórzy z kluczowych światowych producentów OEM są usytuowani w różnych krajach EOG.

Prezentacja skarżących

11 Jedna z dwóch skarżących, Parker-Hannifin Corp., prowadzi działalność w zakresie produkcji systemów i technologii napędu i sterowania, proponując rozwiązania w dziedzinie mechaniki precyzyjnej dla szeregu odrębnych rynków komercyjnych, mobilnych, przemysłowych oraz lotniczych i kosmonautycznych.

12 Parker-Hannifin jest podzielony na osiem grup: lotnictwo i kosmonautyka, układy hydrauliczne, filtracja, urządzenia klimatyzacyjne i przemysłowe, złącza hydrauliczne, uszczelnienia, oprzyrządowanie i automatyzacja/pneumatyka. Grupa złączy hydraulicznych jest podzielona na cztery obszary geograficzne (Ameryka Północna, Ameryka Południowa, Unia i Azja). W Unii grupa złączy hydraulicznych liczy cztery dyrekcje i jeden wydział operacyjny. Produkty owego wydziału operacyjnego są zbywane na światowym rynku morskiej ropy naftowej i gazu.

13 Parker-Hannifin jest spółką dominującą Parker-Hannifin International Corp. Parker-Hannifin International Corp. jest z kolei spółką dominującą spółki Parker Italy Holding LLC. Do spółki Parker Italy Holding LLC należy Parker Italy Holding Srl, spółka dominująca drugiej skarżącej, Parker ITR Srl.

14 Skonsolidowany obrót w skali światowej uzyskany przez Parkera-Hannifina w odniesieniu do wszystkich produktów w roku obrachunkowym 2006 osiągnął 7 410 mln EUR.

15 Parker ITR produkuje i wprowadza do obrotu przewody przemysłowe i hydrauliczne, przewody morskie do ropy naftowej i gazu oraz techniczne związki chemiczne. Jego obrót wynosił [*poufne*] [1] EUR w 2006 r. Parker ITR ma siedzibę w Veniano (Włochy).

16 Sektor przewodów morskich do ropy naftowej i gazu, który należy do Parkera ITR został utworzony w 1966 r. przez Pirelli Treg SpA, spółkę należącą do grupy Pirelli.

17 W grudniu 1990 r. działalność Pirelli Treg w sektorze przewodów morskich została przejęta przez ITR SpA, spółkę powstałą w wyniku połączenia Pirelli Treg i Italii, drugiej spółki zależnej należącej do grupy Pirelli. W 1993 r. ITR został nabyty przez Saiag SpA.

1 — Pominięto informacje poufne.

18 Po wszczęciu negocjacji z Parkerem-Hannifinem w przedmiocie ewentualnej sprzedaży jego działalności w szczególności w sektorze przewodów morskich, ITR utworzył w dniu 27 czerwca 2001 r. spółkę zależną ITR Rubber Srl.

19 Należy wyjaśnić w tym względzie, po pierwsze, że w dniu 5 grudnia 2001 r. Parker-Hannifin Holding, nowo utworzona w ramach grupy Parker spółka zależna w celu nabycia sektora przewodów z kauczuku spółki ITR, i ITR zawarły umowę, na podstawie której Parker-Hannifin Holding miał nabyć 100% akcji ITR Rubber.

20 Po drugie, postanowienia preambuły umowy lit. c) wskazują, że przekazanie sektora przewodów z gumy z ITR na ITR Rubber nastąpi na żądanie Parker-Hannifin Holding.

21 Po trzecie, art. 3.1.3 umowy stanowi, że „obowiązek [Parker-Hannifin Holding] uzależniony jest […] od wykonania przekazania przez [ITR]". ITR „będzie stale informować [Parker-Hannifin Holding] o postępach w postępowaniu dotyczącym przekazania i […] uzgodni z [nim] wszystkie istotne zmiany przekazania […], które [okażą się] niezbędne lub [będą] uznane za stosowne".

22 Po czwarte, art. 7.1.2 umowy wyjaśnia, że spółka ITR Rubber, która została utworzona „[…] do celów przekazania i przed dniem" przekazania „nie prowadziła handlu, nie sporządziła sprawozdań ani nie podjęła jakiejkolwiek innej działalności, niż działalność niezbędna w celu całkowitego dokonania przekazania i od dnia przekazania kontynuowała normalny bieg interesów i nie zajmowała się żadną inną działalnością".

23 W dniu 19 grudnia 2001 r. spółka ITR przekazała swój sektor przewodów z kauczuku wraz z sektorem przewodów morskich spółce ITR Rubber.

24 Przekazanie zostało dokonane w dniu 1 stycznia 2002 r.

25 W dniu 31 stycznia 2002 r. spółka ITR Rubber została przejęta przez Parker-Hannifin Holding i kilka miesięcy później jej nazwę zmieniono na Parker ITR.

26 Parker-Hannifin Holding, a następnie Parker Italy Holding Srl posiadają 100% udziałów spółki Parker ITR.

Postępowanie administracyjne

27 Podczas gdy zostało wszczęte dochodzenie przez ministerstwo sprawiedliwości Stanów Zjednoczonych i organy ochrony konkurencji Japonii i Zjednoczonego Królestwa w odniesieniu do podobnych okoliczności faktycznych, [*poufne*], powołując się na program łagodzenia sankcji przewidziany w komunikacie Komisji w sprawie zwalniania z grzywien i zmniejszania grzywien w sprawach kartelowych (Dz.U. 2006, C 298, s. 17) (zwany dalej „komunikatem o współpracy"), złożyła do Komisji Wspólnot Europejskich w dniu 20 grudnia 2006 r. wniosek o złagodzenie sankcji, ujawniając istnienie kartelu na rynku przewodów morskich.

28 Komisja wszczęła wówczas dochodzenie w sprawie naruszenia art. 81 WE i art. 53 porozumienia EOG i przeprowadziła w dniu 2 maja 2007 r. szereg kontroli w lokalach spółki Parker ITR, innych producentów objętych dochodzeniem oraz [poufne] i P.W.

29 Manuli Rubber Industries, Parker ITR i Bridgestone złożyły do Komisji wnioski o złagodzenie sankcji odpowiednio w dniach 4 maja, 17 lipca i 7 grudnia 2007 r.

30 W dniu 28 kwietnia 2008 r. Komisja wydała pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, które podała do wiadomości różnych spółek w dniach od 29 kwietnia do 1 maja 2008 r.

31 Wszystkie spółki odpowiedziały na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów w wyznaczonym terminie i wniosły, z wyjątkiem [*poufne*]/DOM, ContiTech AG i Continental AG, o wysłuchanie ich podczas przesłuchania, które zostało zorganizowane w dniu 23 lipca 2008 r.

Zaskarżona decyzja

32 W dniu 28 stycznia 2009 r. Komisja wydała decyzję C(2009) 428 wersja ostateczna dotyczącą postępowania na podstawie art. 81 [WE] i art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/39406 – Węże do zastosowań morskich [Przewody morskie]) (zwaną dalej „zaskarżoną decyzją"). Zasadniczo z zaskarżonej decyzji wynika, że:

— adresatami tej decyzji jest jedenaście spółek, w tym skarżące;

— spółki, których dotyczyła decyzja, uczestniczyły, niekiedy na odmiennych zasadach, w jednolitym i złożonym naruszeniu, mającym na celu rozdzielanie między siebie przetargów, ustalanie cen, ustalanie limitów ilościowych, ustalanie warunków sprzedaży, podział rynków geograficznych, wymianę szczególnie chronionych informacji na temat cen, wielkości sprzedaży oraz przeprowadzanych przetargów;

— kartel rozpoczął się co najmniej w dniu 1 kwietnia 1986 r. (choć jest prawdopodobne, że sięga początku lat siedemdziesiątych) i zakończył się w dniu 2 maja 2007 r.;

— od dnia 13 maja 1997 r. do dnia 11 czerwca 1999 r., kartel prowadził ograniczoną działalność i doszło wówczas do nieporozumień między jego członkami; jednakże nie spowodowało prawdziwego przerwania naruszenia; zorganizowana struktura kartelu została bowiem w pełni odtworzona od czerwca 1999 r. na tych samych zasadach i z tymi samymi uczestnikami (z wyjątkiem Manuli, które w pełni przyłączyło się do kartelu w następnym roku); należy zatem stwierdzić, że producenci popełnili jednolite i ciągłe naruszenie, które obejmowało okres od dnia 1 kwietnia 1986 r. do dnia 2 maja 2007 r. lub przynajmniej, gdyby mimo wszystko należało uznać, że doszło do przerwania, jednolite i powtarzające się naruszenie; okres od dnia 13 maja 1997 r. do dnia 11 czerwca 1999 r. nie jest jednakże uwzględniany przy obliczaniu grzywny, zważywszy na ograniczoną liczbę dowodów naruszenia w odniesieniu do tego okresu;

— odpowiedzialność skarżących została stwierdzona w odniesieniu do następujących okresów:

  — Parker ITR: od dnia 1 kwietnia 1986 r. do dnia 2 maja 2007 r.;

  — Parker-Hannifin: od dnia 31 stycznia 2002 r. do dnia 2 maja 2007 r.;

— w zastosowaniu kryteriów przewidzianych w wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (WE) nr 1/2003 (Dz.U. 2006, C 210, s. 2, zwanych dalej „wytycznymi"), kwota podstawowa grzywny ustalona dla każdego z przedsiębiorstw była następująca:

  — Komisja oparła się na średniej sprzedaży rocznej w Unii każdej spółki w okresie 2004–2006, z wyjątkiem Yokohama Rubber, dla której uwzględniła okres 2003–2005; w tym zakresie uwzględniła sprzedaż zafakturowaną nabywcom mającym siedzibę na terenie EOG;

  — określiła ona mającą znaczenie w niniejszej sprawie sprzedaż każdej ze spółek, stosując ich udział w rynku światowym do skumulowanej wartości sprzedaży na terytorium EOG zgodnie z pkt 18 wytycznych;

— uwzględniła ona 25% skumulowanej wartości sprzedaży na terytorium EOG (zamiast maksymalnego pułapu 30% przewidzianego w wytycznych) ze względu na wagę naruszenia;

— pomnożyła tak uzyskaną wartość przez liczbę lat uczestnictwa każdej spółki w naruszeniu;

— zgodnie z pkt 25 wytycznych uwzględniła ona wreszcie dodatkową kwotę wynoszącą 25% sprzedaży mającej znaczenie w niniejszej sprawie dla realizacji odstraszającej funkcji grzywny;

— Komisja uwzględniła następnie okoliczności obciążające wobec Parkera ITR i drugiej spółki oraz odrzuciła wszystkie okoliczności łagodzące w odniesieniu do pozostałych członków kartelu;

— wreszcie zgodnie z komunikatem o współpracy Komisja obniżyła nałożoną na obydwie spółki grzywnę, lecz odrzuciła wnioski o obniżenie nałożonych grzywien sformułowane przez Parkera ITR i drugą spółkę w przypadkach kartelowych (zob. pkt 17 powyżej) do obydwu spółek.

33 W odniesieniu do Parkera ITR Komisja uznała, że wartość sprzedaży wynosi [*poufne*] EUR, opierając się na udziale w rynku światowym wynoszącym [*poufne*]%, że Parker ITR uczestniczył w kartelu przez 19 lat i 5 dni, co daje mnożnik wynoszący 19, a Parker-Hannifin – przez 5 lat, 3 miesiące i 3 dni, co daje mnożnik wynoszący 5,5 i w zastosowaniu różnych czynników wskazanych w poprzednim punkcie ustaliła kwotę podstawową grzywny na 19 700 000 EUR w odniesieniu do Parkera ITR, a na 6 400 000 EUR w odniesieniu do Parkera-Hannifina.

34 Uwzględniając okoliczności obciążające stwierdzone w odniesieniu do Parkera ITR i Parkera-Hannifina, kwota grzywny została następnie ustalona na 25 610 000 EUR w odniesieniu do Parkera ITR, z którą Parker-Hannifin jest solidarnie zobowiązany do zapłaty kwoty 8 320 000 EUR.

Przebieg postępowania i żądania stron

35 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 9 kwietnia 2009 r. skarżące wniosły skargę w niniejszej sprawie.

36 Jako że jeden z sędziów pierwszej izby nie mógł uczestniczyć w dalszym postępowaniu, prezes Sądu wyznaczył, na podstawie art. 32 § 3 regulaminu postępowania przed Sądem, innego sędziego w celu uzupełnienia składu izby.

37 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd (pierwsza izba) postanowił otworzyć procedurę ustną i w ramach środków organizacji postępowania przewidzianych w art. 64 regulaminu postępowania przed Sądem wezwał strony do przedstawienia określonych dokumentów i zadał stronom pytania na piśmie. Strony zastosowały się do tego wniosku.

38 Pismem z dnia 12 marca 2012 r. skarżące złożyły wniosek o zastosowanie środka organizacji postępowania o przedstawienie nowych dokumentów.

39 Na rozprawie w dniu 27 kwietnia 2012 r. wysłuchano wystąpień stron oraz ich odpowiedzi na pytania ustne postawione przez Sąd.

40 Skarżące przy tej okazji cofnęły swój wniosek o zarządzenie środka tymczasowego.

41 Skarżące wnoszą do Sądu o:

— stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim Komisja uznała spółkę Parker ITR za odpowiedzialną za udział w naruszeniu od dnia 1 kwietnia 1986 r. do dnia 9 czerwca 2006 r. a Parkera-Hannifina za odpowiedzialny za udział w naruszeniu od dnia 31 stycznia 2002 r. do dnia 9 czerwca 2006 r.;

— znaczne obniżenie kwoty nałożonej na skarżące grzywny;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

42 Komisja wnosi do Sądu o:

— oddalenie skargi;

— obciążenie skarżących kosztami postępowania.

Co do prawa

W przedmiocie żądań stwierdzenia nieważności

43 Skarżące podnoszą dwa zarzuty w uzasadnieniu skargi.

44 W ramach zarzutu pierwszego skarżące utrzymują, że błędnie przypisując spółce Parker ITR odpowiedzialność za naruszenie za okres przed dniem 1 stycznia 2002 r., Komisja naruszyła zasadę odpowiedzialności osobistej, dopuściła się nadużycia proceduralnego, naruszyła zasadę niedyskryminacji i uchybiła ciążącemu na niej obowiązkowi uzasadnienia.

45 Zarzut drugi oparty jest na błędnym przypisaniu skarżącym odpowiedzialności za naruszenie związane z niezgodnym z prawem postępowaniem R.P., który kierował sektorem przewodów morskich w przedsiębiorstwie.

46 W zarzucie trzecim skarżące podnoszą, że Parker-Hannifin został niesłusznie uznany za solidarnie odpowiedzialny za naruszenie ze spółką Parker ITR.

47 Zarzut czwarty oparty jest na okoliczności, że nałożenie na spółkę grzywny za okres przed dniem 11 czerwca 1999 r. narusza art. 25 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 [WE] i 82 [WE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1), a także zasadę niedyskryminacji i nie zawiera wystarczającego uzasadnienia.

48 W ramach zarzutu piątego skarżące twierdzą, że niesłusznie kwotę grzywny podwyższono ze względu na to, że spółka Parker ITR pełniła rolę przywódcy.

49 Zarzut szósty jest oparty na naruszeniu zasady odpowiedzialności indywidualnej i obowiązku uzasadnienia w odniesieniu do podwyższenia kwoty nałożonej na Parkera-Hannifina grzywny ze względu na zarzuconą spółce Parker ITR wiodącą rolę.

50 W zarzucie siódmym skarżące twierdzą, że naruszono zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań ze względu na zastosowanie błędnej metody przy obliczaniu wartości sprzedaży do celów ustalenia grzywny.

51 Zarzut ósmy jest oparty na naruszeniu art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003, zasady odpowiedzialności osobistej i obowiązku uzasadnienia przy obliczaniu progu 10% obrotów.

52 Na koniec zarzut dziewiąty oparty jest na naruszeniu zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań i obowiązku uzasadnienia z powodu odmowy zastosowania przez Komisję obniżenia kwoty grzywny z tytułu współpracy.

53 Należy zbadać po kolei zarzuty pierwszy, czwarty, piąty, szósty, drugi, trzeci, siódmy, ósmy i dziewiąty.

W przedmiocie zarzutu pierwszego, opartego na błędnym przypisaniu odpowiedzialności za naruszenie spółce Parker ITR za okres przed dniem 1 stycznia 2002 r.

Zaskarżona decyzja

54 Z motywów 327–329 i 366–373 zaskarżonej decyzji w istocie wynika, że Komisja uznała, iż w zastosowaniu zasady ciągłości gospodarczej należało przypisać spółce Parker ITR, dawniej ITR Rubber, odpowiedzialność za całość naruszenia popełnionego od 1986 r. w wyniku wewnętrznej restrukturyzacji w ramach grupy Saiag i przekazania sektora przewodów z kauczuku spółki ITR spółce ITR Rubber, następnie zbycia tej spółki zależnej Parkerowi-Hannifinowi oraz należało oddalić przedstawioną w postępowaniu administracyjnym przez nią argumentację dotyczącą zasady odpowiedzialności osobistej.

55 Komisja wyjaśniła również, że okoliczność, iż być może nie oparła się w ten sam sposób na orzecznictwie w ramach innej sprawy także dotyczącej wewnętrznej reorganizacji danej grupy, nie miała znaczenia i nie uniemożliwiała jej znalezienia odmiennego rozwiązania w niniejszej sprawie, uwzględniając zespół różnych elementów.

Argumenty stron

56 Zarzut pierwszy podniesiony przez skarżące obejmuje trzy części.

57 Skarżące utrzymują w istocie na poparcie części pierwszej ich zarzutu, że spółka Parker ITR nie może być uznana za odpowiedzialną za okres przed dniem 1 stycznia 2002 r. w zakresie, w jakim ich zdaniem z orzecznictwa wynika, że osoba prawna kierująca przedsiębiorstwem w chwili popełnienia naruszenia powinna za nie odpowiadać, nawet gdy w momencie wydania decyzji stwierdzającej naruszenie odpowiedzialność za prowadzenie przedsiębiorstwa ponosi inna osoba. Spółka Parker ITR stała się właścicielem aktywów wykorzystanych w naruszeniu dopiero od dnia 31 stycznia 2002 r.

58 Zdaniem skarżących Komisja popełniła błąd, traktując przekazanie aktywów spółki ITR spółce ITR Rubber jako rodzaj wewnętrznej restrukturyzacji przedsiębiorstwa uzasadniającej zastosowanie teorii gospodarczej sukcesji przedsiębiorstw, a zatem odstępstwa od zasady odpowiedzialności osobistej.

59 Skarżące wyjaśniają, że najnowsze orzecznictwo potwierdza, iż w przypadku przekazania aktywów w ramach grupy teorię gospodarczej sukcesji przedsiębiorstw można stosować tylko wówczas, gdy powiązania strukturalne między podmiotem przejmującym a podmiotem zbywającym istnieją jeszcze w chwili wydania decyzji stwierdzającej naruszenie przez Komisję.

60 Tymczasem zdaniem skarżących między chwilą jej utworzenia w dniu 27 czerwca 2001 r. a dniem 1 stycznia 2002 r. spółka ITR Rubber nie zajmowała się żadną działalnością gospodarczą. Chodziło o nośnik stworzony wyłącznie w celu dokonania przekazania sektora kauczuku spółce Parker-Hannifin. Cel ten ich zdaniem wynika jasno z art. 7.1.2 umowy zawartej między spółką ITR a spółką Parker-Hannifin.

61 Część druga zarzutu pierwszego jest oparta na nadużyciu proceduralnym.

62 Skarżące utrzymują w istocie, że Komisja uznała spółkę Parker ITR za odpowiedzialną za okres przed dniem 1 stycznia 2002 r. tylko w celu obejścia art. 25 rozporządzenia nr 1/2003, który ustanawia terminy przedawnienia, których zastosowanie uniemożliwiło nałożenie sankcji na spółki ITR i Pirelli, co stanowi zatem nadużycie proceduralne.

63 Część trzecia zarzutu pierwszego oparta jest na naruszeniu zasady niedyskryminacji i obowiązku uzasadnienia.

64 Na poparcie swej argumentacji skarżące twierdzą w istocie, że w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów Komisja zastosowała teorię ciągłości gospodarczej w identyczny sposób w odniesieniu do nich i w odniesieniu do spółki Dunlop Oil & Marine Ltd, znajdującej się w bardzo podobnej sytuacji. Jednakże w zaskarżonej decyzji odstąpiła od teorii ciągłości gospodarczej tylko w odniesieniu do spółki Dunlop Oil & Marine Ltd, a nie w odniesieniu do skarżących, przy tym nie przedstawiła jakichkolwiek wyjaśnień, podczas gdy w obydwu przypadkach nabywca uzyskał aktywa od zbywającego, to jest działalność związaną z przewodami morskimi.

65 Skarżące podnoszą ponadto, że nakładając na nie karę za okres przed dniem 1 stycznia 2002 r., po pierwsze, Komisja odeszła od swej dotychczasowej praktyki, nie przedstawiając w tym względzie logicznego wyjaśnienia; po drugie, nie odpowiedziała ona na argumenty przedstawione przez skarżące w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, a po trzecie, nie wyjaśniła różnicy w traktowaniu między skarżącymi i spółką Dunlop Oil & Marine Ltd.

66 Komisja kwestionuje tę argumentację.

67 W pierwszej kolejności Komisja w istocie utrzymuje, że nie było podstaw do zastosowania w niniejszej sprawie zasady odpowiedzialności indywidualnej, ponieważ miała miejsce gospodarcza sukcesja przedsiębiorstw w ramach tej samej grupy (motywy 370–373 zaskarżonej decyzji). Zdaniem Komisji orzecznictwo rozróżnia skutki przekazania aktywów od skutków przekazania podmiotów prawnych, przewidując, iż jeżeli zbywane są tylko aktywa związane z naruszeniem, odpowiedzialność wynika z tych aktywów tylko w wyjątkowym przypadku, gdy osoba prawna, do której należały te aktywa, przestała istnieć pod względem prawnym lub zaprzestała wszelkiej działalności gospodarczej. Gdy natomiast podmiot prawny odpowiedzialny za zachowanie noszące znamiona naruszenia zostaje zbyty, ten sam podmiot pozostaje odpowiedzialny za swe naruszenia, które miały miejsce w przeszłości (wyrok Trybunału z dnia 16 listopada 2000 r. w sprawie C-279/98 P Cascades przeciwko Komisji, Rec. s. I-9693).

68 Zdaniem Komisji z orzecznictwa wynika ponadto (wyrok Trybunału z dnia 11 grudnia 2007 r. w sprawie C-280/06 ETI i in., Zb.Orz. s. I-10893), że gospodarcza sukcesja przedsiębiorstw zależy od okoliczności, które występują w chwili przekazania aktywów, i że owa gospodarcza sukcesja przedsiębiorstw nie ma wpływu na późniejsze zbycie spółki zależnej nowemu przedsiębiorstwu. Skutki na płaszczyźnie odpowiedzialności za to późniejsze zbycie spółki zależnej są ze swej strony regulowane w orzecznictwie w przedmiocie rozwiązania przedsiębiorstwa. Zdaniem Komisji skutkiem podziału przedsiębiorstwa odpowiedzialnego za naruszenie nie jest wygaśnięcie odpowiedzialności różnych podmiotów prawnych, które tworzyły wcześniej jednostkę gospodarczą. Te podmioty prawne mogą natomiast zawsze być uznane za odpowiedzialne solidarnie, nawet jeżeli niektóre spośród nich należą do nowej grupy w chwili wydania decyzji stwierdzającej naruszenie.

69 W niniejszej sprawie zdaniem Komisji tylko przekazanie aktywów spółki ITR spółce ITR Rubber, między którymi to spółkami, jak w każdym razie ustalono, istniały powiązania strukturalne i gospodarcze, gdy obydwie należały do grupy Saiag, jest istotne w świetle kryterium ciągłości gospodarczej, ponieważ pełna odpowiedzialność spółki ITR Spa została przeniesiona na jej spółkę zależną, ITR Rubber, w tym za okres przed utworzeniem tej spółki.

70 Następnie odpowiedzialność ta jest związana z osobą prawną spółki ITR Rubber, a gdy ta osoba prawna stała się spółką Parker ITR po przekazaniu jej aktywów spółce Parker-Hannifin, nadal ponosiła ona odpowiedzialność za mające miejsce w przeszłości naruszenia dawnej spółki dominującej spółki ITR Rubber, w zastosowaniu orzecznictwa, zgodnie z którym podmiot prawny może być uznany za odpowiedzialny za naruszenie popełnione przez przedsiębiorstwo, do którego podmiot ten należał.

71 Komisja wyjaśnia, że w odniesieniu do zbycia spółki ITR Rubber spółce Parker-Hannifin, nie może być mowy o sprzedaży aktywów niepowiązanemu przedsiębiorstwu, gdyż sprzedaż nie dotyczyła tylko aktywów, lecz również istniejącego podmiotu prawnego, za którym podążyła jego odpowiedzialność.

72 Sprzedaż w obrębie grupy Saiag spornych aktywów spółki ITR spółce ITR Rubber, i późniejsze zbycie spółki ITR Rubber nowej grupie, a mianowicie grupie Parker-Hannifin, powinny zatem być traktowane jako odrębne zdarzenia, jako że zbycie spółki ITR Rubber nie może znieść skutków wcześniejszej gospodarczej sukcesji przedsiębiorstw.

73 Co więcej, zdaniem Komisji jedyną chwilą właściwą do oceny stanu faktycznego i do określenia, czy przekazania aktywów dokonano w ramach grupy lub między niezależnymi przedsiębiorstwami, jest chwila przekazania w ścisłym tego słowa znaczeniu. Dzień wydania decyzji stwierdzającej naruszenie ma znaczenie tylko do ustalenia, czy odpowiedzialna za naruszenie spółka była od tego czasu rozwiązana.

74 Komisja uważa ponadto, że czas trwania okresu, w którym istnieją jeszcze powiązania strukturalne po dokonaniu gospodarczej sukcesji, nie ma znaczenia dla jego stwierdzenia; zatem zbyta spółka zależna może zawsze być uznana za odpowiedzialną za naruszenie solidarnie wraz z podmiotami pozostałymi ze swej wcześniejszej jednostki gospodarczej za okres naruszenia do zbycia spółki zależnej.

75 Ponadto Komisja nie podziela dokonanej przez skarżące analizy wyroku Sądu z dnia 30 września 2009 r. w sprawie T-161/05 Hoechst przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3555 i uważa w istocie, że okoliczności faktyczne nie są porównywalne z okolicznościami faktycznymi niniejszej sprawy.

76 Komisja twierdzi poza tym, że spółka ITR Rubber została utworzona przez swą spółkę dominującą i w pełni należała do tej spółki, a mianowicie do ITR oraz do spółki wiodącej grupy Saiag aż do swego zbycia spółce Parker-Hannifin. Jej zdaniem okoliczność, że przez sześć miesięcy (od dnia 27 czerwca 2001 r. do dnia 1 stycznia 2002 r.) spółka ITR Rubber prowadziła tylko nieznaczną działalność gospodarczą, służy potwierdzeniu wniosku, iż ta spółka zależna spełniła gospodarczą rolę przygotowaną dla niej przez jej spółkę dominującą i że nie mogła działać w sposób autonomiczny bez podważenia tej oceny przez to, co mogło zdarzyć się od dnia 1 stycznia 2002 r., momentu, w którym faktycznie dokonano przekazania aktywów spółki ITR spółce ITR Rubber, do dnia 31 stycznia 2002 r., chwili, w której wszystkie akcje spółki ITR Rubber zostały nabyte przez Parkera-Hannifina.

77 Komisja wyjaśnia w tym względzie, że umowny zakaz wywierania przez spółkę ITR wpływu na spółkę ITR Rubber miał zastosowanie w następstwie przekazania aktywów od dnia 1 stycznia 2002 r. i że oznacza to, iż porozumienie potwierdzające zbycie nie mogło sprzeciwiać się istnieniu jednostki gospodarczej w momencie przekazania.

78 Komisja twierdzi wreszcie, że przekazania aktywów w ramach grupy spółek odbywają się zwykle pomiędzy szeregiem podmiotów prawnych kontrolowanych przez jedną spółkę dominującą i w tym przypadku właśnie ta spółka dominująca jest przeważnie uznawana za odpowiedzialną, jeżeli miała decydujący wpływ na swe spółki zależne. Zdaniem Komisji gospodarcza sukcesja przedsiębiorstw w obrębie grupy umożliwia w ten sposób Komisji pociągnięcie do odpowiedzialności spółki zależnej będącej następcą gospodarczym, nawet jeżeli owa spółka zależna nie jest już kontrolowana przez dawną spółkę dominującą. Możliwość ta jest jej zdaniem przydatna do stosowania prawa konkurencji,

gdy dawna spółka dominująca już nie istnieje lub jeżeli postępowanie nie może być wszczęte przeciwko niej z innych powodów, takich jak okoliczność, że, w niniejszej sprawie, naruszenie uległo przedawnieniu w odniesieniu do spółek ITR i Saiag.

79 W drugiej kolejności Komisja uważa, że orzecznictwo uznaje, iż przysługuje jej pewien zakres swobodnego uznania umożliwiający jej dokonanie wyboru adresata swej decyzji stwierdzającej naruszenie, zarówno w przypadku następstwa gospodarczego, jak i bardziej ogólnie w odniesieniu do spółek dominujących i ich spółek zależnych; mogła ona zatem podjąć zaskarżoną decyzję, czy adresatem jej decyzji będzie tylko następca gospodarczy, a mianowicie spółka Parker ITR, a nie wciąż istniejący poprzednik, a mianowicie spółki ITR lub Saiag.

80 W odpowiedzi na część drugą zarzutu pierwszego Komisja kwestionuje twierdzenia skarżących, zgodnie z którymi popełniła ona nadużycie proceduralne. Wyjaśnia ona, że, nawet jeżeli powodem, dla jakiego adresatem zaskarżonej decyzji była również spółka Parker ITR, było to, iż wszelkie sankcje wobec spółek ITR lub Saiag uległy przedawnieniu, stanowisko to jest uzasadnione, ponieważ jej zdaniem te same aktywa, a nawet to samo przedsiębiorstwo, kontynuowały naruszenie.

81 W odniesieniu do części trzeciej zarzutu pierwszego Komisja twierdzi w szczególności w istocie, że pismo w sprawie przedstawienia zarzutów opierało się na nieścisłych ustaleniach faktycznych w odniesieniu do spółki Dunlop Oil & Marine Ltd. Jej zdaniem bowiem to właśnie spółka Unipoly Ltd, nowy właściciel będących przedmiotem naruszenia aktywów, utworzyła spółkę Dunlop Oil & Marine Ltd a nie podmiot zbywający te aktywa, [*poufne*], co odróżnia sytuację tego przedsiębiorstwa od sytuacji skarżących, w odniesieniu do których w rzeczywistości dokonano zbycia podmiotu prawnego, a nie tylko zbycia aktywów.

82 Co się tyczy zastrzeżenia opartego na naruszeniu obowiązku uzasadnienia, Komisja uważa w istocie, że chodzi o zwykłe przeformułowanie innych zastrzeżeń podniesionych na poparcie tego zarzutu.

Ocena Sądu

83 Należy przypomnieć, że prawo Unii w dziedzinie konkurencji dotyczy działalności przedsiębiorstw (wyrok Trybunału z dnia 7 stycznia 2004 r. w sprawach połączonych C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-123, pkt 59).

84 Pojęcie przedsiębiorstwa rozpatrywane w kontekście prawa konkurencji winno być rozumiane jako odnoszące się do jednostki gospodarczej – to jest jednolitej organizacji obejmującej elementy osobowe, materialne i niematerialne, służącej do trwałego dążenia do osiągnięcia określonego celu gospodarczego – nawet jeśli z prawnego punktu widzenia owa jednostka gospodarcza składa się z wielu osób fizycznych lub prawnych (zob. podobnie wyroki: Trybunału z dnia 12 lipca 1984 r. w sprawie 170/83 Hydrotherm, Rec. s. 2999, pkt 11; Sądu z dnia 11 grudnia 2003 r. w sprawie T-66/99 Minoan Lines przeciwko Komisji, Rec. s. II-5515, pkt 122; z dnia 15 września 2005 r. w sprawie T-325/01 DaimlerChrysler przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3319, pkt 85).

85 Ponadto zgodnie z zasadą odpowiedzialności osobistej czyn karalny można przypisać tylko temu, kto go popełnił. Co więcej, zgodnie z zasadą indywidualizacji kar kary nie może ponieść nikt inny jak tylko podmiot, który zawinił. Zasady te, które stanowią podstawowe gwarancje prawa karnego, sprzeciwiają się zatem pociągnięciu do odpowiedzialności osoby fizycznej lub osoby prawnej, która nie była ani sprawcą naruszenia [zob. podobnie opinia rzecznika generalnego G. Cosmasa w sprawie C-49/92 P Komisja przeciwko Anic Partecipazioni (wyrok Trybunału z dnia 8 lipca 1999 r.), Rec. s. I-4125, pkt 74; opinia rzecznika generalnego D. Ruiza-Jaraba Colomera w ww. w pkt 83 sprawach połączonych Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji (wyrok z dnia 7 stycznia 2004 r.), Zb.Orz. s. I-133, pkt 63, 64; opinie rzecznika generalnego Y. Bota: w sprawach połączonych

C-201/09 P i C-216/09 P ArcelorMittal Luxembourg przeciwko Komisji i Komisja przeciwko ArcelorMittal Luxembourg i in. (wyroki Trybunału z dnia 29 marca 2011 r.), Zb.Orz. s. I-2239, pkt 181; w sprawie C-352/09 P ThyssenKrupp Nirosta przeciwko Komisji (wyrok z dnia z dnia 29 marca 2011 r.), Zb.Orz. s. I-2359, pkt 162].

86 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zasady te mają zastosowanie do prawa Unii w dziedzinie konkurencji. Trybunał jest bowiem zdania, że zważywszy na charakter zarzuconego naruszenia, jak również na charakter i surowość kar z nim związanych, odpowiedzialność za popełnione naruszenie reguł konkurencji ma charakter osobisty (ww. w pkt 85 wyrok w sprawie Komisja przeciwko Anic Partecipazioni, pkt 78; wyrok z dnia 10 września 2009 r. w sprawie C-97/08 P Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-8237, pkt 77).

87 Osoba fizyczna lub prawna, która kierowała danym przedsiębiorstwem w chwili popełnienia naruszenia, powinna zatem za nie odpowiadać, nawet gdy w momencie wydania decyzji stwierdzającej naruszenie nie ponosiła już odpowiedzialności za prowadzenie przedsiębiorstwa (zob. ww. w pkt 85 wyrok w sprawie ThyssenKrupp Nirosta przeciwko Komisji, pkt 143 i przytoczone tam orzecznictwo).

88 Z orzecznictwa Trybunału wynika zatem, że odpowiedzialność za zachowanie o znamionach naruszenia tego przedsiębiorstwa ciąży na osobie fizycznej lub prawnej kierującej danym przedsiębiorstwem w chwili popełnienia naruszenia, nawet jeżeli składniki majątku i personel, które miały udział w popełnieniu naruszenia, zostały przeniesione po okresie trwania naruszenia na rzecz osób trzecich (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 16 listopada 2000 r. w sprawie C-297/98 P SCA Holding przeciwko Komisji, Rec. s. I-10101, pkt 25, 27).

89 Na osobę fizyczną lub prawną, która nie popełniła naruszenia, można jednakże nałożyć sankcję za jego popełnienie wtedy, gdy podmiot popełniający naruszenie przestaje istnieć pod względem prawnym lub gospodarczym (zob. podobnie ww. w pkt 68 wyrok w sprawie ETI i in., pkt 40, ww. w pkt 85 wyrok w sprawie ThyssenKrupp Nirosta przeciwko Komisji, pkt 144), aby uniknąć sytuacji, w której przedsiębiorstwo może unikać sankcji poprzez zwykłą zmianę swojej tożsamości w drodze restrukturyzacji, zbycia lub innych zmian prawnych czy organizacyjnych (zob. podobnie ww. w pkt 68 wyrok w sprawie ETI i in., pkt 41 i przytoczone tam orzecznictwo). Chodzi o kryterium ciągłości gospodarczej.

90 Z utrwalonego orzecznictwa wynika zatem, że zmiana formy prawnej i nazwy przedsiębiorstwa nie skutkuje utworzeniem nowego przedsiębiorstwa wolnego od odpowiedzialności za zachowania antykonkurencyjne poprzednika, gdy z ekonomicznego punktu widzenia oba te przedsiębiorstwa są tożsame (wyroki Trybunału: z dnia 28 marca 1984 r. w sprawach połączonych 29/83 i 30/83 Compagnie royale asturienne des mines i Rheinzink przeciwko Komisji, Rec. s. 1679; ww. w pkt 83 wyrok w sprawach połączonych Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, pkt 356–359; ww. w pkt 68 wyrok w sprawie ETI i in., pkt 42).

91 Co więcej, w świetle prawa Unii w dziedzinie konkurencji dalsze istnienie osoby prawnej jako jednostki prawnej nie wyklucza przeniesienia przez tę osobę prawną części działalności na drugą osobę prawną, w wyniku czego druga osoba prawna staje się odpowiedzialna za czyny popełnione przez pierwszą osobę prawną (ww. w pkt 83 wyrok Trybunału w sprawach połączonych Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-123, pkt 356–359; ww. w pkt 68 wyrok w sprawie ETI i in. pkt 48; wyrok Sądu z dnia 27 września 2006 r. w sprawie T-43/02 Jungbunzlauer przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3435, pkt 132).

92 Takie nałożenie sankcji jest bowiem dopuszczalne, w przypadku gdy te osoby prawne znajdowały się pod kontrolą tej samej osoby i przez wzgląd na ścisłe związki między nimi pod względem gospodarczym i organizacyjnym, stosowały zasadniczo jednakowe wytyczne gospodarcze (ww. w pkt 83 wyrok w sprawach połączonych Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, pkt 356–359; ww. w pkt 68 wyrok w sprawie ETI i in., pkt 49).

93 Trybunał orzekł natomiast, że ciągłość gospodarcza może występować tylko wtedy, gdy osoba prawna odpowiedzialna za prowadzenie przedsiębiorstwa przestała istnieć w sensie prawnym po popełnieniu naruszenia, w przypadku dwóch istniejących przedsiębiorstw funkcjonujących na rynku, między którymi nie było żadnego powiązania strukturalnego, z których jedno przeniosło pewną część swej działalności na drugie (zob. podobnie ww. w pkt 83 wyroki: w sprawie Komisja przeciwko Anic Partecipazioni, pkt 145; w sprawach połączonych Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, pkt 359).

94 W ten sposób kryterium ciągłości gospodarczej umożliwia zatem w wyjątkowych ściśle określonych w orzecznictwie okolicznościach zapewnienie skuteczności zasady odpowiedzialności osobistej osoby, która popełniła naruszenie, i nałożenie sankcji na osobę prawną, wprawdzie inną niż ta, która popełniła owo naruszenie, lecz z którą łączą ją powiązania strukturalne.

95 W zastosowaniu kryterium ciągłości gospodarczej Komisja może zatem nałożyć sankcję na osobę fizyczną inną niż osoba, która popełniła naruszenie, niezależnie od wszelkich konstrukcji prawnych, które mają na celu, w ramach tego samego przedsiębiorstwa, sztucznie przeciwdziałać karaniu za naruszenia prawa konkurencji popełnione przez jedną osobę prawną lub wiele składających się na nią osób prawnych.

96 Celem pojęcia ciągłości gospodarczej nie jest jednakże umożliwienie uznania za odpowiedzialne za naruszenie przedsiębiorstwa innego niż to, które, w danym wypadku poprzez tworzące je osoby prawne, popełniło owo naruszenie (zob. podobnie ww. w pkt 85 wyrok w sprawie ThyssenKrupp Nirosta przeciwko Komisji, pkt 145), chyba, że obydwa te przedsiębiorstwa same mają między sobą powiązania strukturalne pod względem gospodarczym i organizacyjnym (zob. podobnie ww. w pkt 83 wyrok w sprawach połączonych Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, pkt 359, ww. w pkt 68 wyrok w sprawie ETI i in., pkt 49) lub, że osoba prawna, która popełniła naruszenie, została zbyta osobie trzeciej w okolicznościach stanowiących nadużycie, to jest odbiegających od warunków rynkowych, z zamiarem uniknięcia sankcji określonych w prawie kartelowym [opinia rzecznik generalnej J. Kokott przedstawiona w dniu 3 lipca 2007 r. w ww. w pkt 68 sprawie ETI i in. (wyrok z dnia z dnia 11 grudnia 2007 r.), Zb.Orz. s. I-10896, pkt 82, 83].

97 Natomiast na przedsiębiorstwo zbywające w warunkach rynkowych osobę prawną, która popełniła naruszenie, osobie trzeciej, z którą nie ma żadnego powiązania strukturalnego, nadal można nałożyć sankcję w zastosowaniu zasady odpowiedzialności osobistej za okres naruszenia przed zbyciem z zastrzeżeniem przepisów dotyczących przedawnienia, chociaż jego działalność nie jest już prowadzona w sektorze handlowym będącym przedmiotem naruszenia.

98 Innymi słowy, w przypadku gdy przepisy prawa, takie jak przepisy regulujące przedawnienie, stoją na przeszkodzie temu, aby nałożyć na to przedsiębiorstwo sankcję za popełnienie naruszenia prawa konkurencji lub gdy przestało istnieć przedsiębiorstwo zbywające osobę prawną, która popełniła naruszenie, niezależnej osobie trzeciej, celem kryterium ciągłości gospodarczej nie jest umożliwienie obciążenia z mocą wsteczną drugiego przedsiębiorstwa odpowiedzialnością i powstania jego odpowiedzialności za czyny, których dopuściło się pierwsze przedsiębiorstwo, chyba że mają między sobą powiązania strukturalne pod względem gospodarczym i organizacyjnym [zob. podobnie opinia rzecznika generalnego D. Ruiza-Jaraba Colomera w ww. w pkt 85 sprawach połączonych Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji (wyrok z dnia 7 stycznia 2004 r.), pkt 72] lub że zbycie osoby prawnej, która popełniła naruszenie, miało miejsce w okolicznościach stanowiących nadużycie (zob. pkt 96 powyżej).

99 Nie ma znaczenia w tym zakresie, czy chodzi o przekazanie aktywów, czy o przejęcie osoby prawnej przez tę osobę trzecią i należy odrzucić twierdzenie Komisji w tym przedmiocie.

100 Orzeczono już bowiem, że zasada osobistej odpowiedzialności nie może być podważona przez zasadę ciągłości gospodarczej, w sytuacji gdy przedsiębiorstwo przeniosło na rzecz niezależnej osoby trzeciej część działalności związanej z kartelem w drodze przekazania własności spółki zależnej utworzonej

w celu tego przekazania i jeżeli nie istnieją powiązania strukturalne między pierwotnym i nowym podmiotem prowadzącym przedsiębiorstwo, co uzasadnia, by na przedsiębiorstwo zbywające była nałożona sankcja za okres naruszenia przed zbyciem, a na przedsiębiorstwo przejmujące – za okres naruszenia po przejęciu (zob. podobnie ww. w pkt 75 wyrok w sprawie Hoechst przeciwko Komisji, pkt 28, 61).

101 Z powyższego wynika również, że, w zastosowaniu zasady odpowiedzialności osobistej, na zbywaną osobę prawną, od chwili jej utworzenia, można nałożyć sankcję za okres naruszenia, w którym ona sama uczestniczyła w naruszeniu (zob. podobnie ww. w pkt 75 wyrok w sprawie Hoechst przeciwko Komisji, pkt 28, 61, 66, 67) w zakresie, w jakim od tego momentu może ona być uznana za indywidualnie odpowiedzialną za to naruszenie (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 24 września 2009 r. w sprawach połączonych C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P i C-137/07 P Erste Group Bank i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-8681, pkt 81, 82).

102 Należy dodać, że niestwierdzenie istnienia naruszenia popełnionego przez przedsiębiorstwo zbywające, a ewentualnie nałożenie na nie sankcji, może negatywnie wpływać na skuteczność kary w przypadku późniejszego powrotu do naruszenia.

103 W niniejszej sprawie należy przede wszystkim przypomnieć następujące okoliczności faktyczne:

104 Z jednej strony sektor przewodów morskich do ropy naftowej i gazu, który obecnie należy do spółki Parker ITR, został utworzony w 1966 r. przez spółkę Pirelli Treg, której działalność została przejęta w grudniu 1990 r. przez spółkę ITR nabytą w 1993 r. przez spółkę Saiag.

105 Z drugiej strony spółka Saiag utworzyła spółkę zależną, ITR Rubber, w dniu 27 czerwca 2001 r., po rozpoczęciu negocjacji z Parkerem-Hannifinem w przedmiocie ewentualnego zbycia swej działalności związanej z przewodami morskimi, której to spółce zależnej przekazała w dniu 19 grudnia 2001 r. swój sektor przewodów z kauczuku, wraz z sektorem przewodów morskich.

106 Przekazanie sektora przewodów z kauczuku spółce ITR Rubber zostało dokonane w dniu 1 stycznia 2002 r., a w dniu 31 stycznia 2002 r. spółka zależna ITR Rubber – nazwana kilka miesięcy później Parker ITR – została nabyta przez spółkę Parker-Hannifin.

107 Ponadto z motywu 370 zaskarżonej decyzji wynika, że od grudnia 1990 r. do dnia 27 czerwca 2001 r., momentu, w którym spółka ITR Rubber została utworzona przez spółkę Saiag, właśnie ITR uczestniczył w kartelu i tym samym popełnił naruszenie, za które wymierzono sankcje w tej decyzji.

108 Nie jest ponadto kwestionowane, że spółka ITR nadal zajmowała się działalnością w zakresie przewodów z kauczuku spółki Saiag, a w szczególności działalnością w zakresie przewodów morskich, aż do momentu przekazania swych aktywów spółce ITR Rubber, w dniu 19 grudnia 2001 r., jako że przekazania tego dokonano od dnia 1 stycznia 2002 r.

109 Poza tym bezsporne jest, że popełnienie naruszenia trwało od dnia 27 czerwca do dnia 31 grudnia 2001 r.

110 Wynika stąd, że to również spółka ITR od dnia 27 czerwca 2001 r. do dnia 31 grudnia 2001 r. popełniła naruszenie.

111 W zastosowaniu zasady odpowiedzialności osobistej to w rezultacie na spółki Saiag i ITR powinna była zostać nałożona sankcja za popełnione naruszenie – przynajmniej – od grudnia 1990 r. do dnia 31 grudnia 2001 r.

112 Jest zatem również bezsporne, że Komisja nie nałożyła sankcji na spółki ITR i Saiag, ponieważ uważała, zgodnie z wyjaśnieniami przedstawionymi przez nią w tym względzie w toku postępowania, że naruszenie uległo w odniesieniu do tych spółek przedawnieniu.

113 Komisja poza tym wyjaśniła na rozprawie, że z tego właśnie względu, aby ukarać popełnione przez spółkę ITR od grudnia 1990 r. do grudnia 2001 r. naruszenie, a przed tą spółką przez spółkę Pirelli Treg od kwietnia 1986 r. do grudnia 1990 r. podjęła decyzję o przypisaniu spółce Parker ITR, dawniej ITR Rubber, odpowiedzialności za całe naruszenie w czasie. Uważa ona bowiem, że jest możliwe posłużenie się kryterium ciągłości gospodarczej w takim przypadku, aby zapewnić skuteczność sankcji w prawie konkurencji.

114 W konsekwencji należy zbadać, czy warunki zastosowania kryterium ciągłości gospodarczej zostały spełnione w niniejszej sprawie, jak utrzymuje Komisja.

115 Należy stwierdzić, że z jednej strony od dnia 27 czerwca 2001 r. do dnia 31 stycznia 2002 r. spółka ITR Rubber była spółką zależną w pełni kontrolowaną przez spółkę ITR, a z drugiej strony przekazania działalności w zakresie przewodów z gumy spółce ITR Rubber dokonano tylko od dnia 1 stycznia 2002 r., jako że nic w aktach Komisji nie wskazuje, iż spółka ITR Rubber prowadziła jakąkolwiek inną działalność, a w szczególności działalność związaną z przewodami morskimi przed tą datą. Ponieważ spółka ITR dokonała sprzedaży wszystkich akcji spółki ITR Rubber Parkerowi-Hannifinowi w drodze umowy zawartej w dniu 5 grudnia 2001 r. i wykonanej w drodze przekazania wszystkich akcji nabywcy w dniu 31 stycznia 2002 r., bezsporne jest, że wydzielenie sektora działalności w zakresie przewodów z gumy dokonane przez spółkę ITR wpisywało się wyraźnie w cel, jakim była sprzedaż akcji tej spółki zależnej przedsiębiorstwu trzeciemu (zob. podobnie ww. w pkt 75 wyrok w sprawie Hoechst przeciwko Komisji, pkt 61).

116 W tych okolicznościach osoba prawna kierująca przedsiębiorstwem w chwili popełnienia naruszenia, to jest spółka ITR i jej spółka dominująca Saiag, powinna za nie odpowiadać, nawet gdy w dniu wydania decyzji stwierdzającej naruszenie odpowiedzialność za prowadzenie przedsiębiorstwa ponosi inna osoba, w niniejszym przypadku spółka Parker-Hannifin. Zasada osobistej odpowiedzialności nie może bowiem zostać podważona przez zasadę ciągłości gospodarczej w sytuacji, gdy, tak jak w niniejszym przypadku, przedsiębiorstwo uczestniczące w kartelu, a mianowicie Saiag i jego spółka zależna ITR, przekazuje część działalności na rzecz niezależnej osoby trzeciej i gdy nie istnieją żadne powiązania strukturalne między zbywającym a nabywającym, to jest w niniejszej sprawie między spółkami Saiag lub ITR i spółką Parker-Hannifin.

117 Należy ponadto zauważyć, że Komisja przyznała, iż nie dysponuje żadnymi poszlakami mogącymi pozwolić przypuszczać, że sprzedaż nastąpiła w okolicznościach stanowiących nadużycie mających na celu umożliwienie spółkom Saiag ITR uniknięcia odpowiedzialności i należy zaznaczyć, że nie sformułowała ona tego twierdzenia w zaskarżonej decyzji.

118 Do Komisji zatem należało stwierdzenie, że spółki Saiag i ITR były odpowiedzialne za naruszenia do dnia 1 stycznia 2002 r., następnie, w razie potrzeby, stwierdzenie, że naruszenie to uległo naruszeniu, jak zezwala jej na to utrwalone orzecznictwo (zob. podobnie wyroki Sądu z dnia 6 października 2005 r. w sprawach połączonych T-22/02 i T-23/02 Sumitomo Chemical i Sumika Fine Chemicals przeciwko Komisji, Rec. s. II-4065, pkt 60, 61; z dnia 12 października 2007 r. w sprawie T-474/04 Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-4225, pkt 72).

119 Komisja nie mogła natomiast w takich warunkach uznać odpowiedzialności spółki ITR Rubber za okres przed dniem 1 stycznia 2002 r., dniem, w którym zostały jej przekazane aktywa związane z kartelem.

120 Jest to ponadto rozwiązanie, które zostało przyjęte przez samą Komisję w postępowaniu zakończonym wydaniem ww. w pkt 75 wyroku w sprawie Hoechst przeciwko Komisji, w zastosowaniu zasady odpowiedzialności osobistej, które to rozwiązania zostało zaaprobowane przez Sąd.

121 Ponadto, ponieważ należy odrzucić tok rozumowania Komisji dotyczący zastosowania kryterium ciągłości gospodarczej tylko do zbycia aktywów spółki ITR spółce ITR Rubber (a nie do zbycia spółki zależnej ITR Rubber Parkerowi-Hannifinowi), odpowiedzialność spółek Saiag i ITR nie mogła być przeniesiona na spółkę ITR Rubber w zastosowaniu tego kryterium. Wynika stąd, że nie można przychylić się do argumentacji Komisji, zgodnie z którą odpowiedzialność związana, w zastosowaniu kryterium ciągłości gospodarczej ze spółką zależną utworzoną w ten sposób w celu jej wykupu przez Parkera-Hannifina została w rezultacie przy tej okazji przekazana na tę ostatnią.

122 Należy również oddalić argumentację Komisji, zgodnie z którą w istocie dysponuje ona w każdym razie pewnym zakresem swobodnego uznania do wyboru podmiotu odpowiedzialnego za naruszenie, zarówno w przypadku ciągłości gospodarczej, jak i bardziej ogólnie w odniesieniu do spółek dominujących i ich spółek zależnych, co umożliwia jej nałożenie sankcji na spółkę ITR Rubber za całość mających miejsce w przeszłości naruszeń popełnionych przez spółki ITR i Saiag.

123 Po pierwsze, z orzecznictwa wynika bowiem, że w niektórych okolicznościach możliwe jest przypisanie spółce dominującej noszącego znamiona naruszenia zachowania jej spółki zależnej ze względu na kontrolę sprawowaną przez spółkę dominującą nad tą spółką zależną (wyrok Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-309/94 KNP BT przeciwko Komisji, Rec. s. II-1007, pkt 41, 42, 45, 47, 48, utrzymany w mocy w wyroku Trybunału z dnia 16 listopada 2000 r. w sprawie C-248/98 P KNP BT przeciwko Komisji, Rec. s. I-9641, pkt 73).

124 Należy jednakże stwierdzić, że to orzecznictwo nie może znaleźć tutaj zastosowania, ponieważ w niniejszej sprawie Komisja zamierza przypisać spółce zależnej, ITR Rubber, odpowiedzialność jej spółki dominującej, Saiag, za noszące znamiona naruszenia zachowanie drugiej spółki zależnej Saiag, a mianowicie spółki ITR.

125 Po drugie, orzeczono również, że Komisja ma wybór pomiędzy nałożeniem sankcji bądź na spółkę zależną, która uczestniczyła w naruszeniu, bądź na spółkę dominującą, która miała nad nią kontrolę w tym okresie (ww. w pkt 101 wyrok w sprawach połączonych Erste Group Bank i in. przeciwko Komisji, pkt 81–84; wyrok Sądu z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawach połączonych od T-259/02 do T-264/02 i T-271/02 Raiffeisen Zentralbank Österreich i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-5169, pkt 331), bądź na obydwie solidarnie (wyroki Sądu: z dnia 15 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych T-71/03, T-74/03, T-87/03 i T-91/03 Tokai Carbon i in. przeciwko Komisji, niepublikowany w Zbiorze, pkt 52–82; z dnia 24 marca 2011 r. w sprawie T-384/06 IBP i International Building Products France przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-1177, pkt 13).

126 Z powyższego orzecznictwa wynika jednakże, iż choć na spółkę zależną może być nałożona sankcja zamiast na spółkę dominującą, to jednak w zakresie, w jakim spółka zależna sama uczestniczyła w naruszeniu, a zatem z uwzględnieniem czasu trwania jej uczestnictwa w naruszeniu, co wyklucza w szczególności, by mogła ona być uznana z mocą wsteczną za odpowiedzialną za naruszenie popełnione przez swą spółkę dominującą przed utworzeniem owej spółki zależnej.

127 Możliwość przypisania z mocą wsteczną odpowiedzialności za naruszenie innej osobie prawnej niż osoba, która je popełniła, jest bowiem możliwe tylko w ramach zastosowania kryterium ciągłości gospodarczej, która to ciągłość została jednakże wykluczona w niniejszej sprawie (zob. pkt 114–119 powyżej).

128 Ponieważ przekazania związanych z kartelem aktywów spółki ITR na spółkę ITR Rubber dokonano bowiem w dniu 1 stycznia 2002 r. i żaden dowód uczestnictwa w naruszeniu spółki ITR Rubber nie został przedstawiony przez Komisję za okres przed dniem 1 stycznia 2002 r., należy zatem uznać, że spółka ITR Rubber osobiście popełniła naruszenie od dnia 1 stycznia 2002 r. do dnia 31 stycznia 2002 r., dnia, w którym wszystkie akcje spółki ITR Rubber zostały nabyte przez spółkę Parker-Hannifin.

129 Z powyższego wynika również, że z zastrzeżeniem zbadania zarzutów drugiego i trzeciego nie można uznać odpowiedzialności solidarnej Parkera-Hannifina za okres przed dniem 31 stycznia 2002 r., dniem, w którym nabył on wszystkie akcje spółki ITR Rubber (następnie Parker ITR). Zaskarżona decyzja w zakresie, w jakim Komisja słusznie przypisuje w niej odpowiedzialność solidarną Parkerowi-Hannifinowi od dnia 31 stycznia 2002 r., powinna zatem zostać utrzymana w mocy w tym względzie i z tym zastrzeżeniem.

130 Bez konieczności badania części drugiej i trzeciej zarzutu pierwszego należy zatem uwzględnić jego część pierwszą w zakresie, w jakim odpowiedzialność spółki Parker ITR nie może być stwierdzona za okres naruszenia przed dniem 1 stycznia 2002 r.

W przedmiocie zarzutu czwartego, opartego na fakcie, że nałożenie grzywny na spółkę Parker ITR za okres przed dniem 11 czerwca 1999 r. jest błędne

Zaskarżona decyzja

131 W zaskarżonej decyzji w motywach 148–187 i 289–307 Komisja przypomina szereg okoliczności, które jej zdaniem prowadzą do rozróżnienia trzech okresów w istnieniu kartelu: pierwszy okres „pełnej" działalności od 1986 r. do maja 1997 r., okres ograniczonej działalności, trwający w zależności od członków kartelu, od maja 1997 r. do czerwca 1999 r. lub czerwca 2000 r. i wreszcie nowy okres „pełnej" działalności od czerwca 1999 r. lub czerwca 2000 r., w zależności od członków kartelu, do maja 2007 r. Uważa ona w istocie, że, ponieważ wykazano istnienie kontaktów pomiędzy niektórymi uczestnikami kartelu, kontaktów mających w szczególności na celu wznowienie kartelu, należy stwierdzić, że naruszenie jest ciągłe lub przynajmniej powtarzające się, lecz nie ma jednakże potrzeby nakładania grzywny za okres ograniczonej działalności kartelu.

Argumenty stron

132 W zarzucie czwartym skarżące twierdzą, że nałożenie grzywny na spółkę Parker ITR za okres przed dniem 11 czerwca 1999 r. narusza z jednej strony art. 25 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003, ponieważ naruszenie nie mogło zostać uznane za naruszenie ciągłe lub powtarzające się, a z drugiej strony zasadę niedyskryminacji. Skarżące uważają, że Komisja uchybiła również ciążącemu na niej obowiązkowi uzasadnienia.

133 Komisja kwestionuje tę argumentację.

Ocena Sądu

134 Zarzut czwarty mający na celu stwierdzenie przez Sąd, że termin przedawnienia upłynął w odniesieniu do okresu naruszenia przed dniem 11 czerwca 1999 r., ma charakter logicznie uzupełniający w stosunku do zarzutu pierwszego, z czego wynika, że powinien być zbadany tylko wówczas, gdy zarzut pierwszy zostałby oddalony.

135 Ponieważ zarzut pierwszy został uwzględniony, nie ma zatem potrzeby badania zarzutu czwartego.

W przedmiocie zarzutu piątego, opartego na fakcie, że kwotę grzywny niesłusznie podwyższono ze względu na to, że spółka Parker ITR pełniła rolę przywódcy

Zaskarżona decyzja

136 Z motywów 457–463 zaskarżonej decyzji wynika, że, zważywszy na uczestnictwo w kartelu R.P., który pełnił rolę przywódcy, o czym świadczą różne dowody, Komisja zdecydowała o podwyższeniu kwot podstawowych grzywny o 30% z tytułu okoliczności obciążających i oddaliła argumentację spółki Parker ITR i Parkera-Hannifina dotyczącą przypisania R.P. odpowiedzialności za naruszenie.

Argumenty stron

137 Na poparcie zarzutu piątego skarżące twierdzą, że niesłusznie podwyższono kwotę grzywny ze względu na to, że spółka Parker ITR pełniła rolę przywódcy za okres od dnia 11 czerwca 1999 r. do dnia 30 września 2001 r.

138 Komisja kwestionuje tę argumentację.

Ocena Sądu

139 Ponieważ uwzględniono zarzut pierwszy, spółce Parker ITR nie można przypisać roli przywódcy kartelu za okres od dnia 11 czerwca 1999 r. do dnia 30 września 2001 r.

140 W konsekwencji należy uwzględnić zarzut piąty w zakresie, w jakim opiera się on na błędnym podwyższeniu kwoty grzywny nałożonej za zachowanie, którego nie można przypisać skarżącym.

W przedmiocie zarzutu szóstego, opartego na naruszeniu zasady odpowiedzialności indywidualnej i obowiązku uzasadnienia w odniesieniu do podwyższenia kwoty nałożonej na Parkera-Hannifina grzywny ze względu na zarzucaną spółce Parker ITR rolę przywódcy

Argumenty stron

141 Zarzut szósty podniesiony przez skarżące jest oparty na naruszeniu zasady odpowiedzialności indywidualnej i obowiązku uzasadnienia w odniesieniu do podwyższenia kwoty nałożonej na Parkera-Hannifina grzywny ze względu na zarzucaną spółce Parker ITR rolę przywódcy.

142 Skarżące twierdzą w tym względzie, że Komisja nie stwierdziła odpowiedzialności Parkera-Hannifina za okres naruszenia przed dniem 31 stycznia 2002 r., lecz że uwzględniła rolę lidera, jaką spółka ITR odegrała od czerwca 1999 r. do września 2001 r., w celu podwyższenia zarazem kwoty nałożonej na spółkę Parker ITR grzywny i w celu podwyższenia części kwoty grzywny, za której zapłatę Parker-Hannifin ponosi solidarną odpowiedzialność. Komisja natomiast uznaje Parker-Hannifin za odpowiedzialny za zdarzenia, które zaistniały, zanim nabył on spółkę Parker ITR w dniu 31 stycznia 2002 r., co stanowi naruszenie zasady odpowiedzialności osobistej.

143 Skarżące twierdzą również w istocie, że uzasadnienie zaskarżonej decyzji jest wewnętrznie sprzeczne i niewystarczające.

144 Komisja kwestionuje tę argumentację.

Ocena Sądu

145 Ponieważ uwzględniono zarzut pierwszy, nie można stwierdzić odpowiedzialności solidarnej Parkera-Hannifina w odniesieniu do roli przywódcy jego spółki zależnej, Parker ITR, za okres naruszenia od dnia 11 czerwca 1999 r. do dnia 30 września 2001 r., który nie może być przypisany spółce Parker ITR.

146 W konsekwencji zarzut szósty należy uwzględnić.

W przedmiocie zarzutu drugiego, opartego na błędnym przypisaniu skarżącym odpowiedzialności za naruszenie związane z niezgodnym z prawem postępowaniem R.P., dyrektora działu „Oil & Gas”

Zaskarżona decyzja

147 Z motywów 374–381 zaskarżonej decyzji w istocie wynika, że Komisja odrzuciła argumentację przedstawioną przez skarżące, zdaniem których należy uwzględnić, z jednej strony, odpowiedzialność osobistą R.P., dyrektora działu „Oil & Gas” spółki ITR Rubber zarówno przed nabyciem spółki ITR Rubber przez Parkera-Hannifina, jak i po tym nabyciu, który to R.P. działał bez wiedzy swego pracodawcy, ustanawiając rozległy mechanizm służący uczestnictwu w kartelu na swoją korzyść, jak również na korzyść spółek, z którymi był on powiązany, a z drugiej strony fakt, że czyny te zostały popełnione na niekorzyść i sprzecznie z polityką wewnętrzną przedsiębiorstwa, wyrządzając mu istotną szkodę i nie przysparzając mu żadnej korzyści.

Argumenty stron

148 Skarżące kwestionują w istocie, że zachowanie R.P., dyrektora działu „Oil & Gas” spółki ITR Rubber (następnie Parker ITR) może być im przypisane ze względu na okoliczność, po pierwsze, iż zataił przed nimi prawdę, ustanawiając nieuczciwy plan mający umożliwić jemu oraz różnym spółkom, nad którymi miał kontrolę lub z którymi był powiązany, korzystanie z korzyści uzyskanych niezgodnie z prawem wynikających z kartelu, po drugie, iż sprzeciwił się wszelkimi sposobami, aby spółka Parker-Hannifin ingerowała w zarządzanie handlowym sektorem przewodów morskich, które zapewnił w sposób całkowicie samodzielny i wreszcie, po trzecie, że skarżące były pierwszymi poszkodowanymi przez czyny R.P., działającego tylko w osobistym interesie i w interesie jego spółek, jak również z naruszeniem zasad etyki zawodowej Parkera-Hannifina. Uważają one, że w ślad za amerykańskim orzecznictwem nie należy uznawać przedsiębiorstwa za odpowiedzialne za zachowanie swego pracownika, jako że niezgodne z prawem działania tego pracownika były prowadzone z zamiarem umożliwienia skorzystania z nich innym osobom niż jego pracodawca.

149 Co więcej, skarżące twierdzą, że nie zawarły żadnego porozumienia z członkami kartelu w okresie, w którym R.P. był pracownikiem przedsiębiorstwa, i kwestionują one, że zataiły kartel przed Komisją, gdy miały w tym względzie podejrzenia, ponieważ nie były one ich zdaniem wystarczające, aby uzasadnić, że działania te zostały podjęte w szczególności w celu złożenia wniosku o złagodzenie sankcji.

150 Komisja kwestionuje te twierdzenia.

Ocena Sądu

151 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przypisanie przedsiębiorstwu naruszenia art. 85 WE nie jest uzależnione od działania lub nawet świadomości ze strony wspólników lub prezesów zarządu danego przedsiębiorstwa, lecz od działania osoby ogólnie upoważnionej do działania na rachunek tego przedsiębiorstwa (wyrok Trybunału z dnia 7 czerwca 1983 r. w sprawach

połączonych od 100/80 do 103/80 Musique Diffusion française i in. przeciwko Komisji, Rec. s. 1825, pkt 97; wyrok Sądu z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie T-15/99 Brugg Rohrsysteme przeciwko Komisji, Rec. s. II-1613, pkt 58).

152 Należy zauważyć, że R.P. pracował bez przerwy od 1981 r. do 2006 r. kolejno dla spółek Pirelli Treg, Saiag (ITR) i Parker ITR. Co więcej, po jego rzekomej dymisji w dniu 9 czerwca 2006 r. spółka Parker ITR zawarła z nim umowę doradztwa w celu zapewnienia ciągłości działalności sektora przewodów morskich.

153 Uczestnictwo R.P. w kartelu, jak również odegrana przez niego rola lidera, których skarżące ponadto formalnie nie kwestionują, zostały obszernie wyjaśnione w motywach 94, 122 (tabela 9), 144, 145, 151, 154, 155, 156, 158, 163, 172, 177, 185, 189 (tabela 10), 190, 196, 241, 302, 349, 379, 383, 384, 386, 459, 461 zaskarżonej decyzji.

154 Ponadto skarżące przyznały na rozprawie, że R.P. był upoważniony do działania na rachunek przedsiębiorstwa, jak zauważyła Komisja w motywie 383 zaskarżonej decyzji. Z motywu tego wynika bowiem, że skarżące przedstawiły „kopię aktu upoważnienia […] wskazującego, iż był on upoważniony do zawierania różnorodnych transakcji handlowych", co świadczy o tym, że wprawdzie R.P. dysponował szeroką swobodą działania w ramach swej działalności, to jednak stało się tak dlatego, że uprawnienie to zostało mu wyraźnie przyznane przez skarżące.

155 Dlatego też odpowiedzialność skarżących powstała, bez potrzeby ustalania, czy R.P. działał bez wiedzy skarżących.

156 Okazuje się zatem również nieistotna dla sprawy argumentacja skarżących, zgodnie z którą nie zawarły one same żadnego porozumienia z innymi członkami kartelu, ponieważ były prawnie zobowiązane przez R.P.

157 To samo dotyczy twierdzeń odnoszących się do naruszenia wewnętrznych zasad etyki zawodowej grupy Parker i zasad dotyczących faktu, że R.P., zdaniem skarżących, działał w celu oszukania owej grupy. Należy bowiem stwierdzić, że brak jest podstaw do uwzględnienia tych twierdzeń, którym zaprzecza ponadto okoliczność, że grupa Parker nigdy nie złożyła skargi ani nie podjęła żadnych kroków przeciwko swemu dawnemu pracodawcy.

158 Wreszcie w odniesieniu do szkody, której wyrządzenie jest zarzucane Parkerowi-Hannifinowi, Komisja słusznie zauważa, że, uczestnicząc w kartelu, przedsiębiorstwo, wbrew jego twierdzeniom, uzyskało korzyści wynikające w szczególności z ustalania cen i podziału rynków między różnymi członkami kartelu, czego nie mogłoby osiągnąć, gdyby nie było między nimi porozumienia.

159 Zarzut drugi należy zatem oddalić.

W przedmiocie zarzutu trzeciego, opartego na fakcie, że Parker-Hannifin został niesłusznie uznany za solidarnie odpowiedzialny za naruszenia ze spółką Parker ITR

Zaskarżona decyzja

160 Z motywów 382–389 zaskarżonej decyzji wynika w istocie, że Komisja stwierdziła, iż decydujący wpływ Parkera-Hannifina na spółkę Parker ITR może być domniemywany, ponieważ spółka dominująca posiada 100% kapitału spółki zależnej, i że istnieją ponadto rzeczywiste poszlaki świadczące o tym, że Parker-Hannifin sprawował kontrolę nad spółką Parker ITR, w szczególności akt upoważnienia udzielony R.P. wskazujący, że był on upoważniony do zawierania szerokiej gamy transakcji handlowych.

161 Komisja również odrzuciła podniesione przez skarżące argumenty w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów.

162 Komisja po pierwsze oddaliła w ten sposób argument, zgodnie z którym wystarczające jest wykazanie, że Parker-Hannifin nie wywierał decydującego wpływu na wyłączną działalność w zakresie przewodów morskich spółki Parker ITR, bez potrzeby uwzględnienia sytuacji pozostałych sektorów działalności tej spółki zależnej, uznając, iż z orzecznictwa wynika, że wpływ ten odnosił się do zachowania spółki zależnej w całości.

163 Po drugie, Komisja uznała, że dokumenty, na które powołują się skarżące, aby wykazać autonomię spółki Parker ITR nie wskazują na to, iż spółka zależna działa w sposób całkowicie niezależny od spółki dominującej, lecz ujawniają tylko ewentualnie rozbieżność poglądów i utrudnienia współpracy. Jednakże zdaniem Komisji nie było konieczne ingerowanie w zarządzanie bieżącą działalnością spółki zależnej, by wywierać decydujący wpływ na politykę handlową owej spółki zależnej.

164 Po trzecie, Komisja odrzuciła argumentację skarżących, zdaniem których kartel był ukrywany przed spółką dominującą, uwzględniając w szczególności, iż z orzecznictwa wynika, że Komisja nie jest zobowiązana do wykazania, że kierownictwo przedsiębiorstwa było świadome naruszenia, jak również, iż osoba uczestnicząca w tym naruszeniu była upoważniona do działania na rachunek przedsiębiorstwa.

165 Komisja doszła do wniosku, że oprócz odpowiedzialności spółki Parker ITR za popełnione od 1986 r. naruszenie Parker-Hannifin i spółka Parker ITR powinny zostać uznane za solidarnie odpowiedzialne za zachowanie spółki Parker ITR od dnia 31 stycznia 2002 r. do dnia 2 maja 2007 r.

Argumenty stron

166 Po pierwsze, skarżące utrzymują w istocie z jednej strony, że Parker-Hannifin nie wywierał najmniejszego wpływu – i, a fort ori, decydującego wpływu – na dział „Oil & Gas" spółki Parker ITR w momencie, gdy R.P. nim kierował. Na poparcie tej argumentacji twierdzą one, że R.P. systematycznie odmawiał przestrzegania wytycznych i polityki handlowej Parkera-Hannifina, iż zdołał odeprzeć jego próby ingerencji w zarządzanie sektorem przewodów morskich i że umyślnie nie używał kodeksu etycznego grupy Parker. Zdaniem skarżących ów wydział „Oil & Gas", którym kierował R.P., zachował się zatem w sposób autonomiczny na rynku. Uważają one, że w ten sposób obaliły domniemanie decydującego wpływu.

167 Z drugiej strony poza kilkoma rzekomymi poszlakami akta sprawy Komisji nie zawierają nadal zdaniem skarżących żadnego dowodu wywierania przez Parker-Hannifin decydującego wpływu na spółkę Parker ITR w okresie od dnia 31 stycznia 2002 r. do dnia 9 czerwca 2006 r.

168 Po drugie, skarżące uważają w istocie, że należy do nich obalenie domniemania decydującego wpływu tylko w odniesieniu do produktów, których dotyczył kartel, a mianowicie produktów w ramach wydziału „Oil & Gas" spółki Parker ITR. Zobowiązanie do wykazania, że Parker-Hannifin nie wywierał decydującego wpływu na całość działalności spółki Parker ITR, byłoby zatem oczywiście nieproporcjonalne i pozostawałoby w sprzeczności z rozumowaniem, z którego wynika domniemanie. Spółka dominująca może bowiem decydować o wywieraniu decydującego wpływu na niektóre sektory działalności swych spółek zależnych i pozostawiać im całkowitą niezależność w odniesieniu do innych sektorów. Należy zatem uznać w niniejszej sprawie, że dowody zawarte w aktach sprawy wskazują, że Parker-Hannifin i spółka Parker ITR nie tworzyły jednego przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 81 WE w odniesieniu do działalności przewodów morskich do ropy naftowej i gazu.

169 Po trzecie, skarżące kwestionują w istocie twierdzenia Komisji, zgodnie z którymi nie jest konieczne ingerowanie w normalne zarządzanie spółką zależną, by wywierać decydujący wpływ.

170 Po czwarte, skarżące uważają w istocie, że nie muszą zaprzeczać okoliczności, iż Parker-Hannifin wyznaczył cele i strategie wpływające na wyniki i spójność grupy i starał się naprawić zachowania, które mogłyby się różnić od tych celów i strategii, jak utrzymuje Komisja w motywie 386 zaskarżonej decyzji.

171 Wreszcie, po piąte, skarżące kwestionują w istocie zakres stosowania nadany przez Komisję niektórym dowodom i ich wykładnię, jaką Komisja przyjęła w motywach 383–386 zaskarżonej decyzji, wskazujące na to, że Parker-Hannifin zamierzał sprawować kontrolę nad spółką zależną.

172 Komisja kwestionuje te twierdzenia.

Ocena Sądu

173 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że zachowanie spółki zależnej można przypisać spółce dominującej zwłaszcza w wypadku, gdy mimo posiadania odrębnej osobowości prawnej owa spółka zależna nie określa w sposób samodzielny swojego zachowania rynkowego, lecz zasadniczo stosuje się do poleceń wydawanych jej przez spółkę dominującą, w szczególności z uwzględnieniem więzów gospodarczych, organizacyjnych i prawnych łączących oba te podmioty prawa (zob. ww. w pkt 86 wyrok w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 58 i przytoczone tam orzecznictwo).

174 Jest tak bowiem dlatego, że w tego rodzaju sytuacji spółka dominująca i jej spółka zależna są częścią tej samej jednostki gospodarczej, a tym samym tworzą jedno przedsiębiorstwo w rozumieniu orzecznictwa. Tak więc okoliczność, że spółka dominująca i jej spółka zależna stanowią jedno przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 81 WE, pozwala Komisji na skierowanie decyzji nakładającej grzywny do spółki dominującej, bez konieczności ustalania jej bezpośredniego zaangażowania w naruszenie (zob. ww. w pkt 86 wyrok w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 59 i przytoczone tam orzecznictwo).

175 W szczególnym przypadku, gdy spółka dominująca posiada 100% kapitału swej spółki zależnej, która popełniła naruszenie zasad konkurencji Unii, po pierwsze, ta spółka dominująca może wywierać decydujący wpływ na zachowanie swej spółki zależnej, a po drugie, istnieje wzruszalne domniemanie, że spółka dominująca rzeczywiście wywiera taki decydujący wpływ na swą spółkę zależną (zob. ww. w pkt 86 wyrok w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 60 i przytoczone tam orzecznictwo).

176 W tych okolicznościach wystarczy, że Komisja wykaże, iż cały kapitał spółki zależnej znajduje się w posiadaniu spółki dominującej, aby przyjąć, że ta ostatnia wywiera decydujący wpływ na politykę handlową swej spółki zależnej. Komisja będzie zatem mogła uznać spółkę dominującą za solidarnie odpowiedzialną za zapłatę grzywny nałożonej na spółkę zależną, chyba że spółka dominująca, na której spoczywa ciężar obalenia domniemania, przedstawi wystarczające dowody mogące wykazać, że jej spółka zależna działa na rynku w sposób autonomiczny (zob. ww. w pkt 86 wyrok w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 61 i przytoczone tam orzecznictwo).

177 Ponadto zachowanie spółki zależnej na rynku nie stanowi jedynego elementu pozwalającego na przypisanie odpowiedzialności spółce dominującej, lecz jest jedynie jedną ze wskazówek istnienia jednej jednostki gospodarczej (ww. w pkt 86 wyrok w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 73).

178 W celu stwierdzenia zatem, czy spółka zależna określa swe zachowanie na rynku w sposób autonomiczny, należy również uwzględnić wszystkie istotne okoliczności dotyczące związków gospodarczych, organizacyjnych i prawnych wiążących tę spółkę zależną ze spółką dominującą, które mogą różnić się w poszczególnych przypadkach, a których przez to nie można wymienić w sposób wyczerpujący (ww. w pkt 86 wyrok w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 74).

179 W niniejszej sprawie jest bezsporne, że Parker-Hannifin, za pośrednictwem swych różnych spółek zależnych, posiadał 100% kapitału spółki ITR Rubber (następnie spółki Parker ITR). Jako spółka dominująca, domniemywa się zatem, że wywierała ona decydujący wpływ na zachowanie swej spółki zależnej.

180 W tych właśnie okolicznościach należy rozpatrzyć dowody przedstawione przez skarżące w celu obalenia powyższego domniemania.

181 W ramach tej analizy należy zawczasu przypomnieć, że z ww. w pkt 86 wyroku w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, wynika, że autonomię należy wykazać w odniesieniu do każdej spółki zależnej, a nie tylko w odniesieniu do jednostki handlowej prowadzącej działalność na rynku objętym kartelem, ponieważ celem wykazania autonomicznego zachowania spółki zależnej jest, in fine, ustalenie, że spółka dominująca i spółka zależna nie tworzą jednej jednostki gospodarczej, co może uzasadniać, iż spółka dominująca nie odpowiada za naruszenie popełnione przez swą spółkę zależną (zob. podobnie ww. w pkt 86 wyrok w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 55, 56, 59).

182 Twierdzenie skarżących w tej kwestii należy zatem oddalić.

183 Ponadto skarżące twierdzą, że od zainteresowanych stron nie wymaga się przedstawienia bezpośredniego i niewzruszalnego dowodu autonomicznego zachowania spółki zależnej na rynku, lecz wyłącznie przedstawienia dowodu mogącego świadczyć o tej autonomii.

184 Jako że wymagane jest, zgodnie z przytoczonym powyżej orzecznictwem Trybunału (zob. pkt 176 powyżej), aby przedstawiono „wystarczające dowody mogące wykazać, że […] spółka zależna działa na rynku w sposób autonomiczny”, nie jest wymagane, by skarżące przedstawiły bezpośredni i niewzruszalny dowód autonomicznego zachowania spółki zależnej na rynku, powinny one przedstawić zbiór szczegółowych i spójnych dowodów wykazujących, że spółka zależna zachowała się w sposób autonomiczny, mimo że spółka dominująca posiadała 100% kapitału swej spółki zależnej.

185 Ponadto na poparcie ich twierdzeń, zgodnie z którymi spółka dominująca nie wywarła żadnego wpływu ani, a fortiori, decydującego wpływu na swą spółkę zależną, skarżące twierdzą, że R.P. systematycznie odmawiał przestrzegania wytycznych i polityki handlowej Parkera-Hannifina, iż zdołał odeprzeć jego próby ingerencji w zarządzanie sektorem przewodów morskich, co Komisja ich zdaniem uznała w zaskarżonej decyzji (motyw 384 zaskarżonej decyzji) i że zatem poza tym umyślnie nie używał kodeksu etycznego grupy Parker zakazującego jej pracownikom uczestnictwa w działaniach kartelowych.

186 Skarżące uważają, że tym samym wykazały, iż Parker-Hannifin nie ingerował w normalne zarządzanie działem „Oil & Gas” spółki Parker ITR.

187 Należy jednakże zauważyć, że skarżące twierdzą równocześnie w istocie, iż Parker-Hannifin nie wywierał decydującego wpływu na spółkę Parker ITR, lecz, iż bezustannie ingerował on w zarządzanie tą spółką i że tylko ze względu na zabiegi R.P. nie osiągnął tego celu.

188 Skarżące nie przedstawiają zatem żadnych dowodów mogących wskazać powody, dla jakich Parker-Hannifin nie mógł zgodnie z prawem wywierać decydującego wpływu na spółkę Parker ITR przez wiele lat, jak utrzymują skarżące.

189 Należy bowiem przypomnieć, że Parker-Hannifin jest spółką wiodącą światowej grupy, która na początku 2002 r. nabyła nowy dla niej sektor działalności, a mianowicie sektor przewodów z kauczuku spółki ITR Rubber (następnie Parker ITR).

190 Tymczasem skarżące podnoszą, że R.P. trzymał grupę Parker z dala od działalności spółki Parker ITR, skutkiem czego spółka wiodąca owej grupy zupełnie nie miała wiedzy co do jej działalności przez ponad cztery lata aż do chwili odejścia tej osoby w 2006 r.

191 Oprócz szczególnie mało wiarygodnego charakteru tych twierdzeń należy stwierdzić, że nic nie uniemożliwiało Parkerowi-Hannifinowi pod względem prawnym lub gospodarczym sprawowania kontroli nad spółką Parker ITR.

192 Co więcej, nic nie uniemożliwiało Parkerowi-Hannifinowi odsunięcia lub zwolnienia R.P., ponieważ był on tylko jednym z jego pracowników, gdyby skarżące uważały, jak utrzymują obecnie, że stał on na przeszkodzie sprawowaniu kontroli przez Parkera-Hannifina nad spółką Parker ITR.

193 Ponadto dowody, jakie powinny być przedstawione przez spółkę dominującą, powinny być wystarczające, aby wykazać, że spółka zależna była obiektywnie autonomiczna, uwzględniając związki gospodarcze, organizacyjne i prawne między nimi. Zamiary spółki zależnej w tym względzie, nawet gdyby zostały wykazane, są z kolei pozbawione jakiegokolwiek znaczenia dla sprawy. Odmienne stanowisko oznaczałoby popieranie bierności i niedbalstwa spółki dominującej przy zarządzaniu swymi spółkami zależnymi uczestniczącymi w zachowaniach noszących znamiona naruszenia.

194 Skarżące nie przedstawiają zatem żadnej informacji mogącej podważyć domniemanie decydującego wpływu spółki dominującej na spółkę zależną lub dodatkowe dowody przyjęte przez Komisję.

195 W rezultacie należy oddalić zarzut trzeci.

W przedmiocie zarzutu siódmego, opartego na naruszeniu zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań ze względu na zastosowanie błędnej metody przy obliczaniu wartości sprzedaży do celów ustalenia grzywny

Zaskarżona decyzja

196 Z motywów 422–428 zaskarżonej decyzji wynika w istocie, że Komisja z jednej strony przyjęła do celów ustalenia odpowiedniej wartości sprzedaży średnią sprzedaż z trzech ostatnich lat przed datą końca naruszenia, aby uwzględnić zmienność sprzedaży rocznej, a z drugiej strony uznała, iż rynek EOG odpowiada całej sprzedaży zafakturowanej nabywcom usytuowanym na terytorium EOG, wskazując, że była zdania, iż, uwzględniając szczególne okoliczności rynku właściwego, chodziło o najbardziej pewne kryterium do określenia, gdzie zlokalizowana była konkurencja objęta naruszeniem, a nie miejsce ostatecznego wykorzystania produktu, rzeczywiście mogące znajdować się poza EOG.

197 Komisja zauważa ponadto, że za dokonaniem oceny przemawia okoliczność, że większość spółek, w odpowiedzi na wystosowane przez tę instytucję żądanie przedstawienia informacji, dokonały podziału geograficznego klientów lub obrotu, opierając się na miejscu fakturowania, a nie na miejscu dostawy lub ostatecznego wykorzystania produktów.

198 Komisja wskazuje wreszcie, że taka ocena nie jest sprzeczna z wytycznymi, gdyż nie wskazują one podstawowych kryteriów, na podstawie których sprzedaż jest uznawana za dokonaną w ramach EOG.

Argumenty stron

199 Skarżące utrzymują, w istocie, że Komisja naruszyła zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań, biorąc pod uwagę w celu obliczenia skumulowanej wartości sprzedaży na terytorium EOG nie tylko sprzedaż przewodów morskich, których dostawy były realizowane na terytorium EOG, lecz również sprzedaż produktów, w odniesieniu do których faktury wystawiane były na przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie EOG, w celu zdaniem skarżących sztucznego zwiększenia kwoty grzywny.

200 Zdaniem skarżących tylko sprzedaż produktów, których dostawy zostały zrealizowane na terenie EOG, odzwierciedla wpływ ewentualnie niezgodnego z prawem zachowania na konkurencję na terenie EOG. Sprzedaż towarów, których dostawy zostały zrealizowane poza EOG, nie mogły bowiem „wpływać na handel między państwami członkowskimi" lub „między umawiającymi się stronami" w rozumieniu art. 81 WE i art. 53 porozumienia EOG; wpływ na handel w EOG istnieje bowiem tylko w przypadku, gdy dostawy objętych kartelem produktów są realizowane na terytorium EOG niezależnie od miejsca, w którym ma siedzibę podmiot prawny, na który wystawiane są faktury.

201 Skarżące odsyłają poza tym w tym względzie do pkt 197 skonsolidowanego obwieszczenia [komunikatu] Komisji dotyczącego kwestii jurysdykcyjnych na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 139/2004 w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (Dz.U. 2008, C 95, s. 1, zwany dalej „komunikatem dotyczącym koncentracji"), zgodnie z którym „ogólnie dostawa jest czynnością właściwą dla danej umowy [sprzedaży towarów]", co potwierdza ich analizę pkt 18 w wytycznych.

202 Skarżące uważają ponadto, że motyw 55 zaskarżonej decyzji – w którym Komisja wskazuje, że „[w] ramach światowego rynku przewodów morskich sektor części zamiennych sprzedaż [innymi słowy, sprzedaż użytkownikom końcowym] znacznie przeważa nad sprzedażą nowych produktów [to jest nad sprzedażą wytwórcom sprzętu]" – jest sprzeczny z motywem 427 zaskarżonej decyzji, zgodnie z którym „znaczną ilość przewodów morskich nabywają wytwórcy sprzętu".

203 Ponadto skarżące podnoszą w istocie, że Komisja nie może utrzymywać, iż kryterium fakturowania jest zwykłym kryterium, wykorzystywanym przez same przedsiębiorstwa, z tego tylko powodu, że szereg przedsiębiorstw, których dotyczy decyzja, wskazało wewnętrzny podział geograficzny ich obrotu na podstawie miejsca fakturowania, a nie miejsca dostawy, podczas gdy Parker-Hannifin wskazał na okoliczność, że podliczenie tych danych liczbowych może nie odzwierciedlać obrotu uzyskanego w EOG na potrzeby sprawy.

204 Komisja kwestionuje te twierdzenia.

Ocena Sądu

205 Zgodnie z pkt 13 wytycznych:

„W celu ustalenia kwoty podstawowej grzywny Komisja uwzględni wartość sprzedaży dóbr lub usług zrealizowanych przez przedsiębiorstwo, mających bezpośredni lub pośredni związek z naruszeniem, w danym sektorze geograficznym na terytorium EOG. Zazwyczaj Komisja będzie uwzględniać wartość sprzedaży przedsiębiorstwa za ostatni pełny rok jego udziału w naruszeniu przepisów [...]".

206 Zgodnie z pkt 18 wytycznych:

„Jeżeli obszar geograficzny danego naruszenia wykracza poza terytorium Europejskiego Obszaru Gospodarczego (»EOG«) (na przykład w przypadku karteli o zasięgu światowym), odpowiednia wartość sprzedaży przedsiębiorstwa dokonanych na obszarze EOG może niekoniecznie dokładnie odzwierciedlać zakres udziału danego przedsiębiorstwa w naruszeniu. W szczególności może to mieć miejsce w przypadku porozumień o zasięgu światowym w sprawie podziału rynku.

W powyższych okolicznościach, w celu odzwierciedlenia skumulowanej wartości sprzedaży na terytorium EOG, a zarazem wagi udziału każdego z przedsiębiorstw w naruszeniu przepisów, Komisja może oszacować całkowitą wartość sprzedaży dóbr lub usług mających związek z naruszeniem przepisów w danym sektorze geograficznym (wykraczającym poza terytorium EOG), ustalić rynkową część sprzedaży przypadającą na każde z przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu i zastosować

wartość tej części w stosunku do skumulowanej wartości sprzedaży tych przedsiębiorstw na terytorium EOG. Wynik zostanie wykorzystany jako wartość sprzedaży w celu ustalenia podstawowej kwoty grzywny".

207 Skarżące nie kwestionują, że rynek przewodów morskich jest rynkiem światowym.

208 Należy zatem zbadać treść mającego zastosowanie w niniejszej sprawie pkt 18 wytycznych.

209 Należy stwierdzić, że pkt 18 wytycznych – ani też pkt 13 wytycznych – nie powołuje się ani na sprzedaż „[produktów, których] dostawy były zrealizowane", ani na sprzedaż „[produktów], w odniesieniu do których faktury zostały wystawione" na terytorium EOG, lecz powołuje się jedynie na sprzedaż „zrealizowaną" w EOG.

210 Z powyższego wynika, że wytyczne ani nie zobowiązują do uwzględnienia sprzedaży [produktów, których] dostawy były zrealizowane w EOG, ani nie sprzeciwiają się temu, by Komisja w celu obliczenia wartości sprzedaży każdego przedsiębiorstwa przyjęła sprzedaż [produktów], w odniesieniu do których faktury zostały wystawione w EOG.

211 Dla przyjęcia sprzedaży [produktów], w odniesieniu do których faktury zostały wystawione w EOG, kryterium to powinno jednakże odzwierciedlać realia rynku, to jest być jak najbardziej właściwe do identyfikacji skutków kartelu dla konkurencji w EOG.

212 Tymczasem skarżące nie kwestionują, że chociaż docelowo większość systemów przewodów morskich trafia na obszary nieeuropejskie, niektórzy z kluczowych światowych wytwórców sprzętu są usytuowani w różnych krajach Unii i EOG (zob. motyw 59 zaskarżonej decyzji). W związku z tym wpływ na konkurencję w ramach EOG kartelu na rynku przewodów morskich jest właściwie odzwierciedlony na podstawie sprzedaży [produktów], w odniesieniu do których faktury zostały wystawione w EOG, i należy odrzucić argumentację skarżących, zdaniem których tylko sprzedaż [produktów, których] dostawy były zrealizowane w EOG, może pozwolić na ocenę skutków kartelu w EOG.

213 Nie ma natomiast znaczenia, że Komisja w swym komunikacie dotyczącym koncentracji zamierzała uprzywilejować miejsce dostawy w odniesieniu do określenia obrotu, jaki należy uwzględnić, ponieważ ocena skutków koncentracji na rynek nie jest porównywalna z określeniem kwoty grzywny, jaką należy nałożyć na przedsiębiorstwo z powodu naruszenia art. 81 WE, mimo iż określenie wartości rynku byłoby identyczne w komunikacie dotyczącym koncentracji i w wytycznych.

214 Co więcej, okoliczność, że Komisja sama wyznacza sobie granice w dziedzinie prawa konkurencji, nie zmusza jej do wyznaczenia sobie samej granic w identyczny sposób w innej dziedzinie, ani nie przekłada się ipso facto na identyczne ograniczenie w tej dziedzinie.

215 Ponadto stwierdzona w zaskarżonej decyzji okoliczność, że sprzedaż w ramach sektora części zamiennych użytkownikom końcowym – którzy w znacznej mierze usytuowani są poza EOG – stanowi większą część rynku światowego przewodów morskich niż sprzedaż nowych produktów (motyw 427 zaskarżonej decyzji), nie jest sprzeczna z oceną Komisji, iż, w niniejszej sprawie, miejsce, gdzie jest usytuowana jednostka, w odniesieniu do której zostały wystawiane faktury za sprzedaż, jest najwłaściwsze w celu dokonania oceny czy sprzedaż ma miejsce w ramach EOG (motyw 427 zaskarżonej decyzji), co oznacza bowiem, że tylko sprzedaż, w odniesieniu do której faktury zostały wystawione w EOG – niezależnie od lokalizacji użytkowników końcowych –została uwzględniona przez Komisję.

216 Należy zatem zbadać, czy w świetle powyższych rozważań Komisja wykorzystała przedstawione przez przedsiębiorstwa dane dotyczące sprzedaży, a mianowicie dane dotyczące sprzedaży [produktów], w odniesieniu do których faktury zostały wystawione, w sposób dla nich niespodziewany i w sposób stanowiący naruszenie ich uzasadnionych oczekiwań.

217 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem prawo do powoływania się na zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań przysługuje każdej jednostce będącej w sytuacji, z której wynika, że administracja wspólnotowa, udzielając jej precyzyjnych zapewnień, doprowadziła do powstania u niej uzasadnionych oczekiwań (wyrok Trybunału z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawach połączonych C-37/02 i C-38/02 Di Lenardo i Dilexport, Zb.Orz. s. I-6911, pkt 70; wyrok Sądu z dnia 17 grudnia 1998 r. w sprawie T-203/96 Embassy Limousines & Services przeciwko Parlamentowi, Rec. s. II-4239, pkt 74). Takimi zapewnieniami są niezależnie od formy, w jakiej są one przekazywane, dokładne, bezwarunkowe i spójne informacje pochodzące z uprawnionych i wiarygodnych źródeł (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 25 maja 2000 r. w sprawie C-82/98 P Kögler przeciwko Trybunałowi Sprawiedliwości, Rec. s. I-3855, pkt 33). Natomiast nikt nie może powoływać się na naruszenie tej zasady w przypadku braku precyzyjnych zapewnień, których udzieliłaby mu administracja (wyroki Trybunału: z dnia 24 listopada 2005 r. w sprawie C-506/03 Niemcy przeciwko Komisji, niepublikowany w Zbiorze, pkt 58; z dnia 22 czerwca 2006 r. w sprawach połączonych C-182/03 i C-217/03 Belgia i Forum 187 przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-5479, pkt 147). Co więcej, tylko zapewnienia zgodne z obowiązującymi przepisami mogą być podstawą uzasadnionych oczekiwań (wyroki Sądu: z dnia 30 czerwca 2005 r. w sprawie T-347/03 Branco przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2555, pkt 102; z dnia 23 lutego 2006 r. w sprawie T-282/02 Cementbouw Handel & Industrie przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-319, pkt 77; z dnia 19 listopada 2009 r. w sprawie T-334/07 Denka International przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-4205, pkt 132).

218 Należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie Komisja nie udzieliła skarżącym żadnych zapewnień w rozumieniu tego orzecznictwa, że dane, które skarżące przedstawiły najpierw z własnej woli, następnie na wezwanie Komisji, dotyczące sprzedaży [produktów], w odniesieniu do których faktury zostały wystawione w EOG, nie zostaną przyjęte w celu obliczenia kwoty grzywny, która zostanie na nie nałożona.

219 Skarżące nie mogą zatem powoływać się na jakiekolwiek naruszenie zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań w odniesieniu do uwzględnienia przedstawionych przez nie Komisji z własnej inicjatywy informacji dotyczących sprzedaży [produktów], w odniesieniu do których faktury zostały wystawione w EOG przy obliczaniu kwoty nałożonej na niej grzywny.

220 Z powyższego wynika, że zarzut siódmy należy odrzucić.

W przedmiocie zarzutu ósmego, opartego na naruszeniu art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003, zasady odpowiedzialności osobistej i obowiązku uzasadnienia przy obliczaniu progu 10% obrotów

Argumenty stron

221 Po pierwsze, skarżące twierdzą, że Komisja powinna była uwzględnić obrót spółki Parker ITR a nie skonsolidowany obrót Parkera-Hannifina w celu obliczenia górnej granicy wynoszącej 10% grzywny nałożonej na spółkę Parker ITR i że, w ten sposób, Komisja naruszyła art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003. Z orzecznictwa wynika bowiem zdaniem skarżących, że jeżeli obydwa podmioty prawne wchodziły w skład tego samego przedsiębiorstwa w momencie naruszenia, lecz nie należą już do tego przedsiębiorstwa w momencie wydania decyzji Komisji, górna granica wynosząca 10% powinna być obliczona na podstawie właściwego obrotu każdego z nich z osobna. Takie samo rozumowanie należało zastosować w drodze analogii w niniejszej sprawie, ponieważ przez większą część okresu naruszenia będące właścicielami aktywów objętych naruszeniem spółki Saiag i ITR stanowiły przedsiębiorstwo niezależne od Parkera-Hannifina.

222 Skarżące twierdzą, że każda odmienna interpretacja naruszałaby zasadę pewności prawa i prowadziłaby do nieproporcjonalnych wyników.

223 Po drugie, skarżące uważają, że zaskarżona decyzja narusza również w ten sposób zasadę odpowiedzialności osobistej, ponieważ od dnia 1 kwietnia 1986 r. do dnia 31 stycznia 2002 r. aktywa związane z przewodami morskimi spółki Parker ITR należały do różnych przedsiębiorstw.

224 Po trzecie, skarżące utrzymują, że Komisja nie odpowiedziała na argumentację, jaką przedstawiły w postępowaniu administracyjnym, dotyczącą interpretacji art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003. Zdaniem skarżących zaskarżona decyzja poprzestała na wskazaniu, że skorygowane kwoty podstawowe przyjęte w odniesieniu do grzywien nie przekraczają górnej granicy wynoszącej 10%, co nie pozwala na zrozumienie leżącego u podstaw decyzji Komisji uzasadnienia obliczenia górnej granicy wynoszącej 10% na podstawie obrotu Parkera-Hannifina za część grzywny, za której zapłatę spółka Parker ITR została uznana za jedyną odpowiedzialną.

225 Komisja kwestionuje te twierdzenia.

Ocena Sądu

226 Przypomnienia wymaga, że należy z jednej strony uwzględnić zarzut pierwszy i że zatem okres naruszenia, jaki należy przypisać spółce Parker ITR, biegnie od dnia 1 stycznia 2002 r. do dnia 2 maja 2007 r., a z drugiej strony odrzucić zarzut trzeci, co prowadzi Sąd do uznania, że przez cały okres naruszenia, z wyjątkiem okresu od dnia 1 stycznia 2002 r. do dnia 31 stycznia 2002 r., spółka Parker ITR była spółką w pełni zależną od Parkera-Hannifina, na którą wywierał on decydujący wpływ.

227 Ponadto zgodnie z utrwalonym orzecznictwem cel zamierzany przez wprowadzenie górnej granicy wynoszącej 10% może być zrealizowany tylko wówczas, gdy tę górną granicę zastosowano początkowo do każdego adresata decyzji nakładającej grzywnę decyzji z osobna. Jedynie w przypadku, gdyby okazało się następnie, że kilku adresatów tworzy „przedsiębiorstwo" będące podmiotem gospodarczym odpowiedzialnym za karane naruszenie w dniu przyjęcia tej decyzji, wówczas tę górną granicę można obliczyć na podstawie całkowitego obrotu tego przedsiębiorstwa, to znaczy uwzględniając wszystkie jego elementy razem (ww. w pkt 125 wyrok w sprawach połączonych Tokai Carbon i in. przeciwko Komisji, pkt 391–393).

228 Ponieważ zarzut pierwszy został uwzględniony, zarzut ósmy w zakresie, w jakim dotyczy on okresu naruszenia przed dniem 1 stycznia 2002 r., w którym naruszenie zostało popełnione przez spółkę ITR, jest nieistotny dla sprawy. Ponadto jest on bezzasadny w zakresie, w jakim dotyczy on okresu naruszenia po dniu 1 stycznia 2002 r., jako że przez cały ten okres z wyjątkiem jednego miesiąca, spółka Parker ITR i Parker-Hannifin tworzyły jednostkę gospodarczą odpowiedzialną za karane naruszenie. Górna granica grzywny mogła zatem być obliczona na podstawie całkowitego obrotu tego przedsiębiorstwa, to znaczy uwzględniając wszystkie jego elementy razem.

229 Ponieważ zarzut pierwszy został uwzględniony, nie jest poza tym konieczne badanie pozostałych zarzutów, opartych na naruszeniu zasad odpowiedzialności osobistej i proporcjonalności oraz na braku uzasadnienia w zakresie, w jakim dotyczą one wpływu uwzględnienia w zaskarżonej decyzji okresu przed dniem 1 stycznia 2002 r.

230 W związku z tym zarzut ósmy winien zostać oddalony.

W przedmiocie zarzutu dziewiątego, opartego na naruszeniu zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań i obowiązku uzasadnienia z powodu odmowy zastosowania przez Komisję obniżenia kwoty grzywny z tytułu współpracy

Zaskarżona decyzja

231 Z motywów 489–493 zaskarżonej decyzji wynika w istocie, że spółka Parker ITR w ramach programu łagodzenia sankcji przedłożyła Komisji dokumenty, w przedmiocie których uważała z jednej strony, że miały niewielką wartość dodaną w odniesieniu do okresu od 1986 r. do 2007 r., a z drugiej strony, że zawierały niewątpliwie informacje pozwalające na wykazanie istnienia kartelu od 1972 r. aż do początku lat osiemdziesiątych. Komisja jednakże stwierdziła, że okres ten należy uznać za przedawniony, i wyciągnęła stąd wniosek, że nie ma podstaw do obniżenia kwoty grzywny skarżącym.

Argumenty stron

232 Skarżące twierdzą, że zebrały i przedłożyły w swoim wniosku o złagodzenie sankcji istotne dowody dotyczące okoliczności faktycznych, [*poufne*], których Komisja wcześniej nie znała, i mające bezpośredni związek z [*poufne*] naruszenia. Zdaniem skarżących Komisja uznała, że te dowody, które dotyczyły okresu od [*poufne*], nie miały żadnej zwiększonej wartości z powodu [*poufne*]. Tymczasem taka analiza jest sprzeczna z [*poufne*]. Ponadto Komisja nie przedstawiła żadnego argumentu wyjaśniającego, dlaczego [*poufne*].

233 Skarżące utrzymują ponadto, że gdyby Komisja uznała, iż dowody przedstawione przez skarżące zwiększały wartość dowodów, spółka Parker ITR nie mogłaby zostać uznana za odpowiedzialną za [*poufne*] kartelu na podstawie tych dowodów i to częściowe zwolnienie skumulowałoby się z udzielonym w ramach złagodzenia sankcji z tytułu współpracy obniżeniem kwoty grzywny zgodnie z pkt 26 akapit ostatni komunikatu w sprawie współpracy.

234 Wreszcie skarżące kwestionują, że zataiły kartel, gdy dowiedziały się o jego istnieniu.

235 Komisja kwestionuje te twierdzenia.

Ocena Sądu

236 Punkt 26 komunikatu o współpracy stanowi:

„Komisja ustali w decyzji przyjętej na końcu procedury administracyjnej poziom zmniejszenia [obniżenia kwot] grzywien, z którego skorzysta przedsiębiorstwo, w odniesieniu do grzywien, które w przeciwnym przypadku zostałyby nałożone. Dla:

— pierwszego przedsiębiorstwa spełniającego warunki pkt 24: zmniejszenie [obniżenie] o 30–50%,

— drugiego przedsiębiorstwa spełniającego warunki pkt 24: zmniejszenie [obniżenie] o 20–30%,

— kolejnych przedsiębiorstw spełniających warunki pkt 24: zmniejszenie o wartość do 20%.

W celu ustalenia poziomu zmniejszenia [obniżenia kwoty] grzywny w ramach każdego przedziału Komisja uwzględni moment złożenia dowodów spełniających warunki określone w [ust. 24] oraz zakres, w jakim zwiększają one wartość dowodów już posiadanych.

Jeżeli wnioskodawca ubiegający się o zmniejszenie [obniżenie kwoty] grzywny jako pierwszy złoży istotne dowody w rozumieniu [ust. 25], które Komisja wykorzysta do ustalenia dodatkowych faktów zwiększających wagę lub czas trwania naruszenia, Komisja nie uwzględni tych elementów [dowodów] przy ustalaniu grzywien nakładanych na przedsiębiorstwo, które dostarczyło te dowody".

237 Punkt 36 komunikatu o współpracy przewiduje:

„Komisja nie zajmie stanowiska na temat tego, czy przyznać zwolnienie warunkowe lub czy wynagrodzić jakikolwiek wniosek, jeżeli stanie się oczywiste, że wniosek dotyczy naruszeń objętych pięcioletnim okresem przedawnienia w odniesieniu do nakładania kar, określonych w art. 25 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr1/2003, ponieważ takie wnioski byłyby pozbawione sensu".

238 W niniejszej sprawie dowody, jakie zdaniem skarżących powinny były umożliwić im skorzystanie z obniżki kwoty grzywny na podstawie komunikatu o współpracy, dotyczą okresu od [*poufne*].

239 Nawet gdyby te dowody były istotne, dotyczą one okresu [*poufne*].

240 Jak słusznie wskazuje Komisja, ten okres naruszenia, nawet gdyby został wykazany w wystarczający sposób dzięki wspomnianym dowodom, należało uznać za przedawniony.

241 Komisja podnosi poza tym w motywie 491 zaskarżonej decyzji, że dowody przedstawione za okres [*poufne*] są zbyt niespójne w celu wykazania naruszenia.

242 Ponieważ Komisja stwierdza, że nie dysponuje dowodami działań kartelowych wystarczającymi do wykazania naruszenia w okresie od [*poufne*], powinna stąd wywnioskować, że okres, jakiego dotyczyły dowody przedstawione przez skarżące, [*poufne*], i słusznie zatem Komisja odmówiła obniżenia kwot nałożonych na skarżące grzywien, uwzględniając brak jakiejkolwiek zwiększonej wartości owych dowodów.

243 Należy ponadto uznać, że zaskarżona decyzja zawiera szczegółowe uzasadnienia w tym zakresie, wskazane w jej motywach 489–493.

244 Zarzut dziewiąty należy zatem odrzucić w całości.

245 Zważywszy na całość powyższych rozważań, należy stwierdzić nieważność art. 1 zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim stwierdzono w nim, że spółka Parker ITR uczestniczyła w naruszeniu w odniesieniu do okresu przed dniem 1 stycznia 2002 r. Należy zatem również stwierdzić nieważność art. 2 zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim dotyczy on skarżących.

W przedmiocie żądań zmiany decyzji, wykonywania przez Sąd nieograniczonego prawa orzekania i określenia kwoty ostatecznej grzywny

246 Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 261 TFUE rozporządzenia uchwalone wspólnie przez Parlament Europejski i przez Radę Unii Europejskiej, na mocy postanowień traktatu FUE, mogą przyznać Trybunałowi Sprawiedliwości nieograniczone prawo orzekania w odniesieniu do kar przewidzianych w tych rozporządzeniach. Tego typu uprawnienie zostało przyznane sądowi wspólnotowemu na podstawie art. 31 rozporządzenia nr 1/2003. Dlatego poza przeprowadzaniem zwykłej kontroli zgodności kary z prawem sąd ten ma prawo zastąpić ocenę Komisji własną oceną i w konsekwencji uchylić, zmniejszyć lub zwiększyć nałożoną grzywnę lub okresową karę pieniężną. Wynika z tego, że sąd Unii jest uprawniony do skorzystania z przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania, w przypadku gdy zostaje mu przedłożona do rozważenia kwestia wysokości grzywny, oraz że może on

skorzystać z tego prawa tak dla obniżenia kwoty grzywny, jak i dla jej podwyższenia (zob. wyrok Trybunału z dnia 8 lutego 2007 r. w sprawie C-3/06 P Groupe Danone przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-1331, pkt 60–62 i przytoczone tam orzecznictwo).

247 Ponadto zgodnie z art. 23 ust. 3 rozporządzenia Rady nr 1/2003 przy ustalaniu wysokości grzywny uwzględnia się oprócz wagi naruszenia czas jego trwania.

248 Trybunał orzekł, że w celu określenia wysokości grzywien należy uwzględnić czas trwania naruszeń i wszystkie aspekty mogące wchodzić w ocenę wagi tych naruszeń, takie jak zachowanie każdego z przedsiębiorstw, rola odgrywana przez każde z nich w ustaleniu uzgodnionych praktyk, korzyść, którą mogły odnieść z tych praktyk, ich rozmiar i wartość danych towarów, jak również zagrożenie, jakie tego rodzaju naruszenia stanowią dla Unii (zob. wyrok Trybunału z dnia 8 grudnia 2011 r. w sprawie C-386/10 P Chalkor przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-13085, pkt 56 i przytoczone tam orzecznictwo).

249 Trybunał wskazał również, że należy uwzględnić aspekty obiektywne, takie jak treść i czas trwania zachowań antykonkurencyjnych, ich liczbę i natężenie, zakres dotkniętego naruszeniem rynku oraz pogorszenie stanu publicznego porządku gospodarczego. Analiza winna obejmować również względne znaczenie przedsiębiorstw odpowiedzialnych za udział w naruszeniu, ich udział w rynku, jak również ewentualny powrót do naruszenia (ww. w pkt 248 wyrok w sprawie Chalkor przeciwko Komisji, pkt 57).

250 W tym względzie należy przypomnieć, że z uwagi na jego charakter ustalenie grzywny przez Sąd, w ramach wykonywania nieograniczonego prawa orzekania, nie jest ścisłym działaniem arytmetycznym. Ponadto Sąd nie jest związany obliczeniami Komisji ani jej wytycznymi, lecz winien przeprowadzić własną ocenę uwzględniającą wszystkie okoliczności danego przypadku (wyrok Sądu z dnia 14 września 2004 r. w sprawie T-156/94 Aristrain przeciwko Komisji, niepublikowany w Zbiorze, pkt 43).

251 W niniejszej sprawie w świetle oceny przeprowadzonej przez Sąd z jednej strony w ramach części pierwszej zarzutu pierwszego, a z drugiej strony zarzutów piątego i szóstego, jak również stwierdzonych przy tej okazji błędów (zob. pkt 130, 140, 146 powyżej), Sąd uważa za właściwe wykonanie przyznanego mu na podstawie art. 31 rozporządzenia nr 1/2003 prawa nieograniczonego orzekania i zastąpienie oceny Komisji własną oceną w odniesieniu do kwoty grzywny, jaką należy nałożyć na skarżącą.

252 Należy zaznaczyć, że rozpatrywanemu w niniejszej sprawie kartelowi nie można odmówić wagi, uwzględniając okoliczność, że zachowania noszące znamiona naruszenia, w których w pełni uczestniczyły skarżące, polegały na rozdzielaniu między siebie przetargów, ustalaniu cen, ustalaniu limitów ilościowych, ustalaniu warunków sprzedaży, podziale rynku geograficznego, a także wymianie szczególnie chronionych informacji na temat cen, wielkości sprzedaży oraz przetargów na zamówienia. Poza tym chodzi tu o kartel o zasięgu światowym.

253 Jednakże, zważywszy na okoliczność, że zarzut pierwszy został uwzględniony, czas trwania naruszenia powinien zostać skrócony do 5,5 roku zamiast 19 lat w odniesieniu do spółki Parker ITR, która nie może bowiem być uznana za odpowiedzialną za naruszenia popełnione od 1986 r. do grudnia 2001 r. przez spółki ITR i Saiag oraz przez ich poprzedników.

254 Z powyższego wynika, że skarżące nie muszą również odpowiadać za rolę przywódcy pełnioną przez spółkę ITR od 1999 r. do 2001 r.

255 W świetle powyższych rozważań, zważywszy w szczególności na skutek łączny wcześniej stwierdzonych nieprawidłowości, Sąd stwierdza, że dokonując sprawiedliwej oceny wszystkich okoliczności faktycznych niniejszego przypadku, należy określić ostateczną kwotę nałożonej na spółkę Parker ITR grzywny na 6 400 000 EUR. Grzywna w takiej wysokości pozwala bowiem skutecznie ukarać nielegalne zachowanie skarżącej w sposób dla niej odczuwalny i wystarczająco odstraszający.

256 Należy ponadto uwzględnić okoliczność, że Parker-Hannifin nabył wszystkie akcje spółki ITR Rubber w dniu 31 stycznia 2002 r. i że kwota grzywny, jaką należy zasądzić solidarnie od spółki dominującej, powinna być ustalona na okres od tego dnia do dnia 2 maja 2007 r.

257 Mając na uwadze całość powyższych rozważań, należy, po pierwsze, stwierdzić nieważność art. 1 lit. i) zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim dotyczy on naruszenia zarzucanego spółce Parker ITR za okres przed styczniem 2002 r., po drugie, ustalić kwotę nałożonej na tę spółkę grzywny na 6 400 000 EUR, kwotę, za której zapłatę Parker-Hannifin powinien ponosić solidarną odpowiedzialność w wysokości 6 300 000 EUR, ponieważ odpowiedzialność solidarna Parkera-Hannifina nie może być stwierdzona za okres od dnia 1 do dnia 31 stycznia 2002 r., i wreszcie, po trzecie, oddalić skargę w pozostałym zakresie.

W przedmiocie kosztów

258 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu postępowania przed Sądem kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Na podstawie art. 87 § 3 akapit pierwszy tego regulaminu, w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań każdej ze stron, Sąd może postanowić, że koszty zostaną rozdzielone.

259 W niniejszej sprawie należy przypomnieć, że skarżące wnoszą o znaczne obniżenie kwoty grzywny, które zostaje im przyznane. Komisja pokrywa własne koszty oraz koszty poniesione przez skarżące.

Z powyższych względów

SĄD (pierwsza izba)

orzeka, co następuje:

1) Stwierdza się nieważność art. 1 lit. i) decyzji Komisji C(2009) 428 wersja ostateczna z dnia 28 stycznia 2009 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 81 [WE] i art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/39406 – Przewody morskie) w zakresie, w jakim Komisja Europejska stwierdziła w nim, że Parker ITR Srl uczestniczyła w naruszeniu w odniesieniu do okresu przed dniem 1 stycznia 2002 r.

2) Stwierdza się nieważność art. 2 lit. e) decyzji C(2009) 428 wersja ostateczna.

3) Kwotę nałożonej na Parker ITR grzywny ustala się na 6 400 000 EUR, za której zapłatę Parker-Hannifin Corp. jest solidarnie odpowiedzialna w wysokości 6 300 000 EUR.

4) W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona.

5) Komisja zostaje obciążona własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez Parker ITR i Parker-Hannifin.

Azizi Prek Frimodt Nielsen

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 17 maja 2013 r.

Podpisy

Spis treści

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu 1

Sektor przewodów morskich do ropy naftowej i gazu 2

Prezentacja skarżących 3

Postępowanie administracyjne 4

Zaskarżona decyzja 5

Przebieg postępowania i żądania stron 6

Co do prawa 7

W przedmiocie żądań stwierdzenia nieważności 7

W przedmiocie zarzutu pierwszego, opartego na błędnym przypisaniu odpowiedzialności za naruszenie spółce Parker ITR za okres przed dniem 1 stycznia 2002 r. 8

Zaskarżona decyzja 8

Argumenty stron 8

Ocena Sądu 11

W przedmiocie zarzutu czwartego, opartego na fakcie, że nałożenie grzywny na spółkę Parker ITR za okres przed dniem 11 czerwca 1999 r. jest błędne 17

Zaskarżona decyzja 17

Argumenty stron 17

Ocena Sądu 17

W przedmiocie zarzutu piątego, opartego na fakcie, że kwotę grzywny niesłusznie podwyższono ze względu na to, że spółka Parker ITR pełniła rolę przywódcy 18

Zaskarżona decyzja 18

Argumenty stron 18

Ocena Sądu 18

W przedmiocie zarzutu szóstego, opartego na naruszeniu zasady odpowiedzialności indywidualnej i obowiązku uzasadnienia w odniesieniu do podwyższenia kwoty nałożonej na Parkera-Hannifina grzywny ze względu na zarzucaną spółce Parker ITR rolę przywódcy 18

Argumenty stron 18

Ocena Sądu 19

W przedmiocie zarzutu drugiego, opartego na błędnym przypisaniu skarżącym odpowiedzialności za naruszenie związane z niezgodnym z prawem postępowaniem R.P., dyrektora działu „Oil & Gas” 19

Zaskarżona decyzja 19

Argumenty stron 19

Ocena Sądu 19

W przedmiocie zarzutu trzeciego, opartego na fakcie, że Parker-Hannifin został niesłusznie uznany za solidarnie odpowiedzialny za naruszenia ze spółką Parker ITR 20

Zaskarżona decyzja 20

Argumenty stron 21

Ocena Sądu 22

W przedmiocie zarzutu siódmego, opartego na naruszeniu zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań ze względu na zastosowanie błędnej metody przy obliczaniu wartości sprzedaży do celów ustalenia grzywny 24

Zaskarżona decyzja 24

Argumenty stron 24

Ocena Sądu 25

W przedmiocie zarzutu ósmego, opartego na naruszeniu art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003, zasady odpowiedzialności osobistej i obowiązku uzasadnienia przy obliczaniu progu 10% obrotów 27

Argumenty stron 27

Ocena Sądu 28

W przedmiocie zarzutu dziewiątego, opartego na naruszeniu zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań i obowiązku uzasadnienia z powodu odmowy zastosowania przez Komisję obniżenia kwoty grzywny z tytułu współpracy 29

Zaskarżona decyzja 29

Argumenty stron 29

Ocena Sądu 29

W przedmiocie żądań zmiany decyzji, wykonywania przez Sąd nieograniczonego prawa orzekania i określenia kwoty ostatecznej grzywny 30

W przedmiocie kosztów 32